

Riikka Paakinaho & Eliisa Yli-Parkas
LAATUA OULAISTEN PERHEPÄIVÄHOITON
- kysely perhepäivähoitajille ja vanhemmille

Opinnäytetyö
KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2011

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 PERHEPÄIVÄHOITO SUOMALAISESSA PÄIVÄHOITOJÄRJESTELMÄSSÄ	4
2.1 Perhepäivähoitoa ohjaavat lait ja säädökset	4
2.2 Perhepäivähoito varhaiskasvatuksen toteuttajana	5
2.3 Perhepäivähoitajan työnkuva	6
3 VALTAKUNNALLINEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA SUOMESSA	8
3.1 Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteet	8
3.2 Varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot	10
3.3 Lapselle ominaiset tavat toimia	11
4 KASVATUSKUMPPANUUS	15
4.1 Bronfenbrennerin ekologinen kehitysteoria varhaiskasvatuksen toiminnassa	15
4.2 Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa	17
4.3 Kasvatuskumppanuuden periaatteet varhaiskasvatuksessa	18
4.4 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	19
4.5 Kasvatuskumppanuus tukee vanhempien osallistumista varhaiskasvatukseen	20
4.6 Kasvatustietoisuus ammattikasvattajan työssä	21
5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TOTEUTUS	23
5.1 Aikaisemmat tutkimukset	23
5.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset	24
5.3 Tutkimuksen kohderyhmät	24
5.4 Tutkimusote ja tutkimusmenetelmät	25
5.5 Kyselylomakkeiden laadinta	25
5.6 Aineiston analysointi	26
5.7 Tutkimuksen luotettavuus	29
6 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	31
6.1 Perhepäivähoitajien taustatiedot	31
6.2 Varhaiskasvatussuunnitelma	32
6.3 Kasvatuskumppanuus	43
6.4 Vanhempien taustatiedot	46
6.5 Varhaiskasvatussuunnitelman tunnettavuus ja kasvatuskumppanuus	47
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	52
8 POHDINTA	54
LÄHTEET	57
LIITTEET	

Yksikkö Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Hyvinvoinnin ja kulttuurin yksikkö	Aika Joulukuu 2011	Tekijä/tekijät Paakinaho Riikka & Yli-Parkas Eliisa
Koulutusohjelma Sosiaali-alan koulutusohjelma		
Työn nimi LAATUA OULAISTEN PERHEPÄIVÄHOITOON. – Kysely perhepäivähoitajille ja vanhemmille.		
Työn ohjaaja Jaakonaho Anne	Sivumäärä [59+ 4]	
Työelämäohjaaja Marja-Leena Leinonen		
<p>Opinnäytetyömme on perinteinen laadullinen kyselytutkimus. Sen aiheena on selvittää, miten varhaiskasvatussuunnitelma perhepäivähoidossa tukee varhaiskasvatuksen laatua Oulaisten perhepäivähoidossa. Työ toteutettiin Oulaisten perhepäivähoitoon. Työn tilaajana oli Oulaisten kaupunki, lasten perhepäivähoito. Tavoitteena oli tutkia, kuinka perhepäivähoitajat olivat ottaneet varhaiskasvatussuunnitelman osaksi työtään ja miten vanhemmat halusivat kehittää kasvatuskumppanuutta.</p> <p>Opinnäytetyömme tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeiden avulla helmi-maaliskuussa vuonna 2011. Kohderyhmänä olivat perhepäivähoitajat ja perhepäivähoitolaisten vanhemmat. Kysely sisälsi sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia piirteitä. Saadut vastaukset analysoimme sisällönanalyysin avulla.</p> <p>Varhaiskasvatussuunnitelma toteutuu päivittäin Oulaisten perhepäivähoidon toiminnassa. Sisällölliset orientaatiot on otettu mukaan perushoitotilanteissa, retkissä, tapahtumissa ja lähiympäristöön tutustumisessa. Perhepäivähoitajat kokevat kasvatuskumppanuuden tukevan lasten hyvinvointia ja pitävät tärkeänä vanhempien kasvatuseriaatteiden kunnioittamista. Vanhemmille Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelma oli usealle vielä vieras, mutta vastanneista enemmistö oli kuitenkin tutustunut täysin tai osittain suunnitelmaan. Kasvatuskumppanuus koettiin edistävän lapsen etua. Kasvatuskumppanuus koettiin luottamuksellisena suhteena perhepäivähoitajaan. Kasvatuskumppanuutta rasitti kiire ja näkemuserot. Kehittämishaasteeksi vanhemmat kokivat yhteistyömuotojen kehittämisen ja kaikille lapsille henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen.</p>		
Asiasanat Laadukas perhepäivähoito, kasvatuskumppanuus, perhepäivähoito, varhaiskasvatus, varhaiskasvatussuunnitelma		

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES	Date December 2011	Author Paakinaho Riikka & Yli-Parkas Eliisa
--	------------------------------	--

Degree programme
Degree programme in Social Services

Name of thesis
QUALITY OF FAMILY DAY CARE IN THE TOWN OF OULAINEN. – a Questionnaire to Day Care Childminders and Parents.

Instructor Jaakonaho Anne	Pages 59+4
-------------------------------------	----------------------

Supervisor
Marja-Leena Leinonen

Our thesis is a traditional qualitative questionnaire survey. Its objective is to study, how guidelines on Early Childhood Education in family day care support the quality of early childhood care in Oulainen's family day care. Study was made for Oulainen's family day care. Study was ordered by the Town of Oulainen. Its goal was to study how family day care childminders had taken the Guidelines on Early Childhood Education as part of their work and how parents would want to develop co-operation in upbringing.

Our thesis research material was collected by using a form containing a list of questions in February-March 2011. Target group were family day care childminders and family day care children's parents. Questionnaire included quantitative and also qualitative features. Results were analysed with content analysis.

Guidelines on Early Childhood Education Care come true in Oulainen's family day care during normal day routines. Contentual orientations have been incorporated smoothly in basic care situations, trips, events, and getting acquainted with close neighborhood. Day care childminders feel that co-operation in upbringing supports child's well-being and they also feel important to respect parents' upbringing principles. For parents, Oulainen's Guidelines on Early Childhood Education was still unfamiliar, but those who answered the questionnaire had familiarized themselves fully or partially with the plan. Co-operation in upbringing was felt to advance child's cause. Collaborate in upbringing was felt as a confidential relationship with day care childminder. Co-operation in upbringing was strained by hurry and viewpoint differences. As an improvement challenge, parents felt developing collaborate forms and designing personal Guidelines on Early Childhood Education for all children.

Key words
Quality family day care, upbringing co-operation, family day care, early childhood education, guidelines on early childhood education.

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössämme selvitämme, kuinka valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma elää Oulaisten perhepäivähoidon toiminnassa. Opinnäytetyössämme tarkoituksenamme on tarkastella, kuinka perhepäivähoitajat ovat ottaneet varhaiskasvatussuunnitelman osaksi työtään. Selvitämme lisäksi kuinka vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden. Opinnäytetyössämme selvitimme Oulaisten perhepäivähoidon laatua, mikä koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Perhepäivähoidon laadun tarkasteleminen ja kehittämistarpeiden esille tuomisen tarkoituksena on lasten ja vanhempien hyvinvoinnin lisääminen. Kasvatuskumppanuudella on perheiden hyvinvoinnissa keskeinen rooli vanhemmuuden ja lasten kasvatuksen tukemisessa.

Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportissa korostetaan, että hyvällä varhaiskasvatuksella on keskeinen rooli lapsen hyvinvoinnin, kasvun ja monipuolisen kehityksen ja oppimisen edistäjänä. Laadukkaassa varhaiskasvatuksessa lapsille annetaan aikaa ja tilaa omalle ajattelulle ja mahdollisuuksia toimia luovasti. Lasten aktiivisuutta ja osallisuutta on tärkeä tukea toiminnan suunnittelussa unohtamatta kuitenkin ohjauksen merkitystä virikkeellisen toimintaympäristön suunnittelussa ja toiminnan järjestämisessä. Suomalaisessa päivähoitossa yhdistyy Educare-mallin mukaisesti opetus ja päivähoito, jolloin hoito, kasvatusta ja opetus muodostavat toimivan kokonaisuuden. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008.)

Suomessa perhepäivähoito mainittiin ensimmäisen kerran virallisissa asiakirjoissa vuonna 1951. Tällöin toimintaa ehdotettiin lastensuojelulain piiriin, jolloin toiminnasta tulisi viranomaisten valvonnan alaista. Suomessa Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL) oli keskeisessä roolissa perhepäivähoidon kehittämisessä ennen päivähoitolakia. MLL julkaisi perhepäivähoitokirjan ohjemateriaaliksi kunnille sekä asiantuntijatyöryhmän malliohjesäännöstön. Vuoden 1973 päivähoitolaki ja -asetus vakiinnutti perhepäivähoidon aseman. Laki rinnasti perhepäivähoidon tasavertaiseksi julkiseksi päivähoitomuodoksi. (Välimäki 1999, 128-129, 143.)

Kotona tapahtuva perhepäivähoito on yleisin perhepäivähoidon muodoista. Sen rinnalle on noussut kolmiperhehoito, muu lapsen kotona tapahtuva hoito sekä ryhmäperhepäivähoito. Kolmiperhehoidon muodostaa 2-4 perhettä ja kotia. Hoitoryhmä muodostuu enintään neljä alle kouluikäistä lasta sekä yhdestä osapäiväisestä esikoulu- tai kouluikäisestä lapsesta. Muu lapsen kotona tapahtuva hoito tarkoittaa yhden perheen lapsen hoitamista heidän omassa kodissaan. Hoidettavia lapsia on vähintään kolme alle kouluikäistä. Ryhmäperhepäivähoito on uusin perhepäivähoidon muoto. Asetus (490/1990) mahdollisti, että kaksi hoitajaa voi hoitaa enintään kahdeksaa lasta sekä näiden lisäksi osapäiväisesti kahta esiopetuksessa olevaa tai koulunkäynnin aloittanutta lasta. Ryhmäperhepäivähoito asettuu hoitomuotona tavallisen perhepäivähoidon ja päiväkotihoidon välille. (Parrila 2002, 19–21.)

Suomen valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksena on suunnata varhaiskasvatuksen sisällöllistä kehittämistä. Sen tavoitteena on yhdenmukaistaa varhaiskasvatusta koko maassa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kunnat laativat valtakunnallisen Vasun pohjalta omat kunnalliset varhaiskasvatussuunnitelmansa ja päivähoitoyksiköt omansa. (Parrila 2005, 55.) Lapsen yksilöllinen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan puolestaan päivähoitoyksikön suunnitelman pohjalta yhteistyössä vanhempien kanssa.

Oulaisten kaupungissa varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen käynnistettiin vuonna 2006. Sen pohjana on Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatussuunnitelman laatimista varten muodostettiin varhaiskasvatushenkilöstöstä työryhmä. Varhaiskasvatussuunnitelman työstämiseen osallistui koko päivähoitoväki. Työryhmän laatiman varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta jokainen työyksikkö laati yksikkökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman. (Oulaisten kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2006.)

Oulaisten perhepäivähoitajille on järjestetty varhaiskasvatussuunnitelmaa koskeva koulutus ”Lapselle hyvä päivä tänään” talvella 2011, kouluttajana Kirsi Nivalainen. Koimme tärkeäksi osallistua opinnäytetyön tekijöinä kyseiseen koulutukseen. Koimme saavamme siitä uusia näkökulmia opinnäytetyöhömmä ja kokonaisvaltaisemman kuvan varhaiskasvatussuunnitelman tarkoituksesta perhepäivähoidossa.

Opinnäytetyömme aihe syntyi omasta kiinnostuksestamme varhaiskasvatusta kohtaan. Perhepäivähoidon valitseminen opinnäytetyömme kohteeksi perustui näkemykseemme, että perhepäivähoito on arvokasta kasvatustyötä. Parrila (2005, 13.) esittää huolensa perhepäivähoidon saatavuudesta tulevaisuudessa alan heikon vetovoimaisuuden vuoksi. Samanaikaisesti yhä useampi vanhempi haluaa etenkin pienet lapsensa nimenomaan perhepäivähoitoon. Opinnäytetyön rajaamien perhepäivähoitoon perustuu kokemukseemme perhepäivähoidon olevan kodinomaista ja lapsen yksilölliset tarpeet huomioon ottavaa.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää, miten varhaiskasvatussuunnitelma on toteutunut Oulaisten perhepäivähoidon arjessa perhepäivähoitajien näkökulmasta. Opinnäytetyössämme selvitimme myös vanhempien näkökulmaa kasvatuskumppanuuteen ja sen kehittämiseen. Opinnäytetyömme yhtenä tarkoituksena on selvittää Oulaisten perhepäivähoidon tämän hetkistä laatua ja kehittämistarpeita.

Opinnäytetyömme rakentuu tietoperustasta, analyysiosasta sekä pohdinnasta. Tietoperusta osuudessa kiinnitämme ilmiöt opinnäytetyöhömmme.

Keskeisiä käsitteitä opinnäytetyössämme ovat laadukas perhepäivähoito, kasvatuskumppanuus, perhepäivähoito, varhaiskasvatus, varhaiskasvatussuunnitelma.

2 PERHEPÄIVÄHOITO SUOMALAISESSA PÄIVÄHOITOJÄRJESTELMÄSSÄ

Päivähoitojärjestelmässä päivähoidon tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen ja lapsen persoonallisuuden ja tasapainoisen kehityksen edistäminen. Lapselle päivähoito tarjoaa jatkuvat ja turvalliset ihmissuhteet sekä virikkeellisen kasvuympäristön. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 89.)

Perhepäivähoidon toiminnan suunnittelun lähtökohtina tulee pitää niitä vahvuuksia, joilla perhepäivähoito erottuu muista päivähoitomuodoista. Erityisesti yhteiskunnassa aikuisten työorientoitunut maailma on suurimmista uhista lapsen tasapainoiselle ja riittävän turvalliselle kehitykselle. Nykylapsi kasvaa informaatiotulvassa ja ärsykeitä täynnä olevassa ympäristössä ja jää vaille aikuisen ohjausta ja turvaa. Perhepäivähoidon vahvuus on sen kodinomaisuus, turvallisuus ja pysyvyys. Lisäksi perhepäivähoidon toiminnassa pieni lapsiryhmä antaa eri mahdollisuuksia huomioida lapsi ja kuin isossa päiväkotiryhmässä. Perhepäivähoidossa lapsi saa hänen tarpeistaan nousevaa hyvää perushoitoa ja pysyvän hoitosuhteen. (Nivalainen 2007, 16.)

2.1 Perhepäivähoitoa ohjaavat lait ja säädökset

Perhepäivähoitoa ohjaavat kansainväliset, kansalliset ja kunnalliset lait ja säädökset. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa (1989) lapsi nähdään ihmisyksilönä, joka on itsenäinen ja oikeutettu omaan mielipiteeseen. (Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö 2005, 14.) Laki lasten päivähoitosta (36/1973) määrittelee lasten päivähoiton järjestettäväksi päiväkotihoidona, perhepäivähoitona, leikkitoimintana tai muuna päivähoitotoimintana. Laki määrittelee, että perhepäivähoitoa tulee järjestää yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa hoitopaikassa, jota kutsutaan perhepäiväkodiksi. Kunnan tehtävänä on tarjota päivähoitoa kysynnän mukaan. Päivähoitolain mukaan lasten päivähoito tulee järjestää lapsen tarpeiden mukaisesti huomioiden hoitopaikan ja jatkuvan hoidon tarvittavana vuorokauden aikana. (Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36.)

Perhepäivähoitoa ohjaavat myös muut lait ja säädökset, joita ovat sosiaalihuoltolaki (710/1982), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812), asetus

sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista (1992/804.), laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (2002/504.) ja lastensuojelulaki (417/2007.). Nämä viralliset varhaiskasvatusta sitovat kansalliset asiakirjat ovat varhaiskasvatuksen laadunhallinnan perustana. Ne ohjaavat laatua ja säätelevät sen toteuttamista ja järjestämistä. Varhaiskasvatuksen ja sen laadun kehittämisen tueksi on laadittu valtakunnallisia asiakirjoja, kuten Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (Järvinen ym. 2009, 201.)

2.2 Perhepäivähoito varhaiskasvatuksen toteuttajana

Varhaiskasvatus perustuu kansainvälisiin sopimuksiin, kansallisiin säädöksiin sekä muihin asiakirjoihin ja sen järjestämistä ohjaa voimassa oleva päivähoitolaki. Yhteiskunnan arvot ja kulttuuri ovat varhaiskasvatuksen lähtökohtana. (Järvinen ym. 2009, 116.)

Varhaiskasvatus määritellään pienten lasten eri elämän piireissä tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi. Sen tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Jotta tämä toteutuisi, tarvitaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten yhteistyötä. Kasvatuskumppanuuden kautta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostuu lapsen kannalta mielekkääksi kokonaisuudeksi. Varhaiskasvatus on suunnitelmista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa keskeinen merkitys on lapsen omaehtoinen leikki. Ammattitaitoinen henkilöstö on varhaiskasvatuksen keskeinen voimavara, siksi laadukkaan varhaiskasvatuksen kannalta on olennaista, että kasvatusyhteisöllä ja kasvattajalla on vahva ammatillinen osaaminen ja tietoisuus. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 11.)

Perhepäivähoidon juuret ulottuvat 1970- luvulle, jolloin säädettiin laki lasten päivähoidosta ja tällöin päivähoitopaikoista oli pula. Perhepäivähoito on toinen yleisistä päivähoitomuodoista Suomessa. Sen asema on vakiintunut päivähoidon kentässä. Erityisesti pienten lasten vanhemmat toivovat lastensa saavan kodinomaista päivähoitoa, jota juuri perhepäivähoidon koetaan edustavan. Nykyään perhepäivähoitajista on pulaa ja yhä harvempi ryhtyy perhepäivähoitajaksi matalapalkkaisuuden, hankalan työajan, yksin työskentelyn ja heikon arvostuksen vuoksi kysynnästä huolimatta. (Alho-Kivi 2005, 169.)

Perhepäivähoidossa on herännyt varhaiskasvatussuunnitelmatyön myötä tarve pohtia perhepäivähoidon pedagogiikkaa. Aikaisemmin korostettujen perhepäivähoidon ominaisuuksien, kuten kodinomaisuuden ja pienten lapsiryhmien rinnalle on noussut tietoinen ja tavoitteellinen kasvattaminen perhepäivähoidossa. Perhepäivähoidossa pedagogiikka on kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus, josta voidaan erottaa viisi ulottuvuutta. Fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista huolehtiminen toteutuu hyvässä perushoidossa, jossa hoitajan läsnäolo luo lapselle aidon välittämisen tunteen. Toiminnan sisällöt ja oppiminen on ulottuvuus, jonka perusajatuksena on, että lapsi oppii ja kehittyy liikkumalla, leikkimällä ja kokeilemalla asioita. Hoitajan ja lapsen läheinen vuorovaikutussuhde on perusta kasvulle ja kehitykselle. Hoitajan kasvatustehtävä on kaksijakoinen, jossa toisaalta on pyrittävä lapsen tasapainoiseen kehitykseen ja hyvään itsetuntoon ja samalla tuettava lapsen sosiaalista kehitystä. Viides ulottuvuus on, että lasten kasvatusympäristönä on aito koti. Se on mielenkiintoinen ja turvallinen, jonka tarkoituksenmukainen suunnittelu asettaa haasteita hoitajalle. Toisaalta hoitajan perhe antaa lapsille rikastuttavia ihmissuhteita. (Nivalainen 2007, 11-12.)

2.3 Perhepäivähoitajan työnkuva

Ammattilaisuus rakentuu niistä tiedoista ja taidoista, mitä ammattilaisen tulee osata, kuinka hänen tulee toimia työssään ja mihin tavoitteisiin pyrkiä. Ammattilainen nähdään aktiivisena toimijana, joka määrittelee oman osaamisen. Perhepäivähoitajien elämäntilanteet ja elämänhistoriat ovat yksilöllisiä, joiden pohjalta he tulkitsevat asioita eri tavoin ja rakentavat toimivia käytäntöjä arvomaailmansa ja elämäkokemuksensa pohjalta. (Tikka 2007, 123.)

Perhepäivähoitaja työskentelee kodissa, kotihoidon ja kasvatuksen korvaavissa tukiympäristöissä yhteistyössä perhepäivähoidon ohjaajan kanssa. Työ on itsenäistä, mutta yhteistyötä tehdään yhdessä lapsen ja hänen perheensä kanssa. Lisäksi yhteistyötahoja ovat esimerkiksi kerhot, seurakunta, esiopetus, lasten neuvolat ja sosiaalityö. Perhepäivähoitajan työ on osa sosiaali- ja terveysalan julkista tai yksityistä ammattitoimintaa. (Parrila 2002, 26.) Perhepäivähoito on vastuullista lasten

varhaiskasvatusta, jonka pääperiaate on kasvatuskumppanuuden toteuttaminen. (Perhepäivähoitajan ammattitutkinto 2006, 46.)

Perhepäivähoitaja toimii päivähoidon kasvatustavoitteiden mukaisesti ja lapsilähtöisesti. Perhepäivähoitaja huolehtii lapsen hoidosta, johon kuuluu monipuolinen ravinto, lepo, liikunta ja päivärytmin säännöllisyys. Vanhempien tukeminen heidän kasvatustehtävässään kuuluu myös perhepäivähoitajan työnkuvaan. Ammattitaidon vaatimuksia ovat ikäspesifitietous lapsen kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta sekä yksilöspesifitietous lapsen kulttuuritaustasta ja yksilöllisyydestä. Lisäksi perhepäivähoitajan tulee tuntea palvelujärjestelmä ja tukitoimet. (Parrila 2002, 27–28.)

Ammatillisuus kasvatustyössä rakentuu eri tekijöistä. Hoitajan on tärkeää tuntea omat vahvuutensa ja heikkoutensa sekä hyväksyä ajatus, ettei kasvatustyössä tulla koskaan ”valmiiksi”. Tärkeää on, että kasvattajalla on selkeä käsitys lapsen kehityksen pääpiirteistä. Jokaista lasta tulee tarkastella suhteessa hänen henkilökohtaiseen kehitystasoonsa. Oman työn perustehtävän tunnistaminen on merkittävää, jotta tuntee työnsä tärkeäksi. Tällöin myös motivaatio työhön kasvaa. Kasvatustyön ydintaidoista on kyky toimia arjen jatkuvasti muuttuvissa tilanteissa. Kasvattajan täytyy joustaa ja venyä sekä olla tilannetajuinen. Kasvattajan ammatillisuus rakentuu myös kyvystä olla vuorovaikutuksessa läsnä. Läsnäolon taito tarkoittaa, että lapselle syntyy kokemus, että aikuinen on saatavilla. Perhepäivähoidossa kasvattajan tehtävänä on tehdä yhteistyötä kaikkien kanssa ja tiedostaa ettei vastuuta sen sujumisesta voi siirtää toiselle. Kasvatustyö antaa mahdollisuuden toteuttaa itseään, niitä omia syviä arvoja, joilla kasvatustyötä tekee. Huolenpidon merkitys on kasvatustyössä valtava, jolloin oman työn merkitykselliseksi tunteminen lisää työmotivaatiota ja syventää kasvattajan kasvatustietämystä. (Nivalainen 2007, 42.)

3 VALTAKUNNALLINEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA SUOMESSA

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) on laadittu valtioneuvoston periaatepäätöksenä hyväksymien varhaiskasvatuksen valtakunnallisten linjauksien pohjalta, jotka sisältävät yhteiskunnan järjestämän ja valvoman varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja kehittämisen painopisteet. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa kunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa, jossa otetaan huomioon kunnan omat linjaukset ja strategiat.

Kunnan ja yksikön varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksen suunnitelma muodostavat selkeän jatkumon. Jokaisen yksikön varhaiskasvatussuunnitelma pohjautuu vastaavasti kunnalliseen suunnitelmaan, mutta on yksityiskohtaisempi. Lisäksi jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, josta voidaan käyttää myös nimitystä hoito- ja kasvatussuunnitelma. (Järvinen ym. 2009, 125.)

Alasuutari (2010, 57.) pohtii varhaiskasvatussuunnitelman tuomia muutoksia päivähoitoon. Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen vaatii ammattikasvattajilta uudenlaista orientaatiota omaan ammatillisuuteensa sekä asiantuntijuuteensa. Toisaalta se asettaa myös vanhemmat uuteen tilanteeseen yhteistyösuhteessa, joka aikaisemmin koostui hoitosuunnitelmakeskusteluista ja vanhempien varteista. Tämä johtuu varhaiskasvatussuunnitelman tarjoamasta osallisuuden lisääntymisestä lapsen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen nostaa uudella tavalla keskiöön kasvatuksen vanhemman ja työntekijän välillä. Suunnitelman tavoitteena on, että vanhempi on osallisena prosessissa, jossa ennakoidaan ja hahmotetaan lapsen kasvatusta. Vanhemman osallisuutta tukee varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelua kehystävä kasvatuskumppanuuden vaatimus.

3.1 Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteet

Varhaiskasvatussuunnitelma on valtakunnallinen varhaiskasvatuksen ohjauksen väline, jonka avulla voidaan ohjata varhaiskasvatuksen sisällöllistä toteuttamista. Sen tavoitteena

on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma tähtää sisällölliseen kehittämiseen ja luo edellytyksiä varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi. Varhaiskasvatushenkilöstön ammatillinen tietoisuus, kasvatuskumppanuus ja yhteistyö lapsiperheitä tukevien palveluiden kesken ovat varhaiskasvatussuunnitelman keskeisiä päämääriä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 7.)

Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on hyvinvoiva lapsi. Päivähoidossa lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia edistää turvalliset ja pysyvät ihmissuhteet. Perustarpeista huolehtiminen ja lapsen yksilöllinen huomioiminen tukevat lapsen kasvua ja kehitystä. Lapselle ominainen tapa toimia on leikkiä, liikkua ja tutkia, koska lapsi on perusluonteeltaan utelias. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 15, 20.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) mukaan varhaiskasvatus on hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus. Nämä ulottuvuudet painottuvat tilannesidonnaisesti sekä lapsen ikä- ja kehitystason mukaan. Hyvän hoidon myötä lapsesta tulee aktiivinen ja sosiaalinen yksilö. Hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuus edistää lapsen myönteistä minäkäsitystä, lapsen ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja sekä ajattelun kehittymistä. Kasvattajan vastuulla on tuoda lapsen päivän eri vaiheisiin kasvatuksen ja opetuksen ulottuvuuksia perushoitotilanteiden lisäksi.

Perhepäivähoitajien joukossa osa kokee, että Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelma on kirjoitettu päiväkotien näkökulmasta. Tätä kokemusta voi selittää perhepäivähoidon lyhyt ja ristiriitainen historia varhaiskasvatuksen historiassa. Perhepäivähoito on hahmotettu kotiäitiyteen pohjautuvana hoitona tavoitteellisen varhaiskasvatuksen sijaan. Toisaalta kokemus tuntuu käsittämättömältä, koska päiväkodin ja perhepäivähoidon vastakkainasettelua on tietoisesti vältetty, eikä siinä käytetä mitään käsitettä, mikä koskisi ainoastaan päiväkotia. Vasussa on nimenomaan yleisellä tasolla esitelty hyvän ja laadukkaan varhaiskasvatuksen lähtökohdat ja periaatteet, jotka konkretisoituvat omalla tavallaan perhepäivähoidossa ja päiväkodissa. Voidaankin todeta Vasun antavan mahdollisuuden osoittaa juuri perhepäivähoidon vahvuudet laadukkaan varhaiskasvatuksen tarjoajana. (Parrila 2005, 55-56.)

3.2 Varhaiskasvatuksen sisällölliset orientaatiot

Päivähoidon tehtävänä on muodostaa lapselle maailmasta monipuolinen, eheä ja kokonaisvaltainen käsitys. Päivähoidossa ei opeteta oppiaineita vaan muodostetaan toisiaan tukevien sisällöllisten orientaatioiden avulla kokonaisuuksia. Orientaatio -käsite tarkoittaa päivähoitossa sitä, että lapselle hankitaan niitä välineitä ja valmiuksia, joiden avulla lapsi voi perehtyä, ymmärtää ja kokea eri asioita ja ilmiöitä. Orientaatiot ovat kasvattajien työvälineitä, joiden avulla kasvattajat voivat rikastuttaa lapselle ominaisia tapoja toimia. Varhaiskasvatussuunnitelman sisällölliset orientaatiot ovat perustana toiminnan suunnittelussa. Orientaatioita voidaan toteuttaa päivittäin arjessa. (Karling, Ojanen, Sivén & Vihunen 2009, 240-241; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 26.)

Matemaattisella orientaatiolla tarkoitetaan lapsen kokemuksia esimerkiksi vertaamisesta, päättelystä ja laskemisesta. Päivähoidossa vertaaminen, päättely ja laskeminen tapahtuvat arjen tilanteissa leikinomaisesti lapsille tuttujen ja heitä kiinnostavien materiaalien, esineiden ja välineiden avulla. Kaikista perustoimintotilanteista on mahdollista löytää tilanteita, joissa voi oppia matemaattisia asioita. (Karling ym. 2009, 241; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 27.)

Luonnontieteellinen orientaatio pitää sisällään muun muassa havainnoimista, tutkimista ja kokeilemista sekä syysuhteiden ymmärtämistä. Havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla lapsi syventyy elollisen luonnon ilmiöihin. Luonnontieteellisen orientaation aiheet ovat ilmiöineen, eläimineen ja kasveineen eri vuoden aikoina lapsen lähiympäristössä sisällä ja ulkona. Valvotuissa olosuhteissa yhdessä lasten kanssa perehdytään syy-seuraustyyppisiin vaikutussuhteisiin, joiden kautta luonnon ilmiöt ja niihin vaikuttavat tekijät alkavat avautua lapsille. (Karling ym. 2009, 241; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 28.)

Historiallis-yhteiskunnallisessa orientaatioissa on kyse siitä, että yhdessä lapsen kanssa rakennetaan kuvaa menneisyydestä ja nykyisyydestä erilaisten niistä kertovien esineiden ja dokumenttien avulla. Orientaatioon kuuluu hyvin vahvasti lähiympäristön ja kotiseudun kohteet ja nähtävyydet. Näkökulmia menneeseen ja nykyaikaan voivat avata myös

vanhemmat ihmiset, lasten vanhemmat ja lapset itse. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 28.)

Esteettinen orientaatio sisältää erilaisia taiteen ilmaisun muotoja, kuten esimerkiksi musiikkia, draamaa, kielellistä ilmaisua ja käden taitoja. Esteettinen orientaatio mahdollistaa havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen, luomisen sekä kuvittelun. Se antaa myös aineksia lapsen omille asenteille, arvostuksille, näkemyksille ja kauneudentajulle. Lapset ilmaisevat itseään omaehtoisesti esimerkiksi laulamalla, liikkumalla, piirtämällä ja tanssimalla arkipäivän tilanteissa. (Karling ym. 2009, 245; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 28.)

Eettinen orientaatio sisältää arvo- ja normimaailman kysymyksiä. Päivittäin lapsen kanssa syntyy tilanteita ja tapahtumia, joita voidaan pohtia ja tarkastella oikean ja väärän, hyvän ja pahan, totuuden ja valheen näkökulmasta. Orientaatio sisältää myös kysymyksiä oikeudenmukaisuudesta, tasa-arvosta, kunnioituksesta ja vapaudesta. Näistä voidaan keskustella lapsen kanssa päivittäin huomioiden kuitenkin lapsen kehitystaso. Pelot, syyllisyys ja ahdistus kuuluvat lasten elämään ja niitä käsitellään lapsen kanssa niin, että lapsi tuntee olonsa turvalliseksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 29.)

Varhaiskasvatussuunnitelman uskonnollis-katsomuksellinen orientaation muodostaa uskolliset, hengelliset ja henkiset asiat ja ilmiöt. Päivähoidossa lapselle tarjotaan mahdollisuus hiljaisuuteen ja ihmettelyyn sekä kyselemiseen ja pohdintaan. Yhdessä lapsen kanssa tutustutaan lasta lähellä olevien erilaisten uskontojen ja katsomusten tapoihin. Työntekijän on tärkeää perehtyä lapsen oman uskonnon tai katsomuksen perinteeseen sekä tapoihin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 29.)

3.3 Lapselle ominaiset tavat toimia

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja eri taiteen alueisiin liittyvä ilmaiseminen ovat lapselle ominaisia tapoja toimia. Lapsen elämää tulisi pitää kokonaisvaltaisena kasvamisena ja kehittymisenä. Lapsen hoito, kasvatus ja opetus muodostavat kokonaisuuden, joita ei tulisi eritellä. Päivähoidossa työntekijöiden tulisi yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa muodostaa arjen toiminnasta mielekästä, monipuolista,

johdonmukaista ja ennen kaikkea elämänläheistä kokonaisuutta. Tällaisessa varhaiskasvatusympäristössä lapsen omaehtoinen toiminta painottuu ja lapsen elinikäiselle kasvulle ja oppimiselle annetaan hyvät mahdollisuudet. (Karling ym, 196; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 20.)

Lapsen ominaiset tavat toiminnan tavat otetaan huomioon arjen suunnittelussa ja toteutuksen muodoissa. Ne ohjaavat myös kasvattajayhteisön tapaa toimia lasten kanssa. Lapsen toiminnassa toteutuu kielen merkitys, varhaiskasvatussuunnitelman sisällölliset orientaatiot ja lapsen oppiminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 20.)

Lapsen keskeinen arjen sisältö on omaehtoinen leikki. Lapsen leikkiminen on lapselle luontainen tapa toimia ja siksi lapsi leikkii aina kun siihen on mahdollisuus. Lapset oppivat leikeissään, jolloin se on lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen kannalta erittäin tärkeää. Leikeissä lapsi oppii itsestään, ympäristöstään ja toisista lapsista. Vertaisryhmä vaikuttaakin merkittävästi leikin kulkuun, sillä leikki on luonteeltaan sosiaalista. Leikki on välttämätöntä lapsen persoonalliselle, sosiaaliselle, kognitiiviselle ja emotionaalille kehitykselle. Leikissä lapsen luova ajattelu, syy-seuraus-ajattelu, joustava yhdisteleminen ja ongelmanratkaisutaidot kehittyvät. Leikin avulla kehittyvät myös kieli ja kyky erottaa ulkoinen todellisuus leikistä. (Karling ym. 2009, 200–201; Järvinen ym. 2009, 66; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 20-21.)

Lapsen leikin mahdollistamiseksi kasvattajan on tärkeää antaa lapsille vapaus leikkiin, mutta leikki vaatii myös suoraa ja epäsuoraa ohjausta. Kasvattajien tulee osoittaa arvostusta leikkiä kohtaan kuuntelemalla lapsia. (Karling 2009, 200–201; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 20–21.)

Lapsen leikin kannalta on tärkeää, että kasvattaja huomioi myös leikkiympäristön. Leikkiympäristön tietoinen luominen, ylläpitäminen ja uudistaminen ovat yksi osa varhaiskasvatusta. Olisikin tärkeää, että lapsi saa käyttää leikeissään monipuolisesti erilaisia välineitä ja materiaaleja. Varhaiskasvatusympäristön kannalta on tärkeää sisä- ja ulkotilojen suunnittelussa huomioida lasten ikä- ja kehitystaso sekä leikkien vaatimat aika- ja tilaratkaisut. Leikkiympäristöä on hyvä laajentaa myös lähiympäristöön ja luontoon

mahdollisuuksien mukaan. (Karling ym. 2009, 201; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 22.)

Aikuisten luomat leikkiympäristöt vaikuttavat siihen, miten lapsen omaehtoinen toiminta sekä ympäristön tutkiminen pääsevät kehittymään. Lasten leikin ohjauksessa aikuisen rooli on virittäytyä lapsen tunnetilaan ja ajatusmaailmaan asettumalla fyysisesti lapsen tasolle. Tällöin kummankin, aikuisen ja lapsen on helppo lukea toistensa ilmeitä ja eleitä. (Suhonen 2011, 98.)

Suunniteltu ja virikkeellinen päivähoitoympäristö mahdollistaa oppimisen leikeissä. Leikkiminen yhdistettynä ohjattuun toimintaan luo tärkeitä hetkiä lapselle oppimisen ja kehittymisen kannalta. Lapsi kiinnittää huomionsa ja keskittymiskykynsä täysin leikkiin, kun leikkiminen on tarpeeksi haasteellista ja lapsi kokee, että hallitsee leikin. Vanhempien tulee osallistua lasten leikkiin ja rakentaa leikkiä tarpeen mukaan. (Gestwicki & Bertrand 2008, 43.)

Lapsen hyvinvoinnin ja terveen kasvun perustana on päivittäinen liikkuminen. Liikkuessaan lapsi kokee iloa, ajattelee, ilmaisee tunteitaan ja oppii uutta. Liikkumalla paikasta toiseen lapsi hahmottaa ympäristöään ja liikkeen kautta lapsi myös tutustuu omaan kehoonsa ja sen rajoihin. Liikkumisen avulla lapsi muodostaa käsitystä itsestään, voimastaan ja koostaan. Terveen itsetunnon kannalta on tärkeää, että lapsi tiedostaa oman kehonsa ja sen hallinnan. Säännöllisellä ja ohjatulla liikunnalla on suuri merkitys lapsen kokonaisvaltaiselle ja motoriselle oppimiselle. (Järvinen ym. 2009, 132-133; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 22.)

Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut oppaan vuonna 2005 Varhaiskasvatuksen liikunnan suosituksista, jossa korostetaan lapsen tarvetta liikkua päivittäin kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Lapsen tulisi liikkua päivittäin reippaasti kaksi tuntia, jolloin hän harjoittelisi monipuolisesti motorisia perustaitoja eri ympäristöissä. Ammattikasvattajien tulee suunnitella ja järjestää liikuntakasvatusta päivittäin toiminnassaan. Lisäksi kasvattajan vastuulla on luoda liikuntaan kannustava ympäristö ja poistaa liikuntaan liittyviä esteitä. Päivähoidossa

lapsilla tulisi olla käytettävissä liikunnan perusvälineistö, joita olisi riittävästi ja helposti saatavilla.

Lapselle tutkiva ihmettely on luontaista. Lapsi tutkii itseään ja ympäristöään. Tutkiessaan lapsi käyttää kaikkia aistejaan, on utelias ja haluaa kysellä ja pohtia. Tutkiessaan lapsi tyydyttää uteliaisuuttaan ja kokee osallisuutta ympärillään olevaan maailmaan ja yhteisöön. Lapsen oma kokemusmaailma sekä vuorovaikutus muiden lasten ja aikuisten sekä lähiympäristön kanssa toimivat lasten oman tutkimisen motivoijana. Lapsi kokee, että hänen tutkiva ihmettelensä ja pohdintansa ovat merkityksellisiä. Lapsi voi yhdessä muiden kanssa sekä itse kokeillen tutkia uusia asioita. Yrityksen, erehdyksen ja oivalluksen kokemus ylläpitää ja vahvistaa lapsessa oppimisen iloa. (Järvinen ym. 2009, 133; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 25.)

Kasvattajan tehtävänä on luoda tutkimiselle innostava, avoin ja kannustava ilmapiiri omilla asenteilla ja toiminnalla. Kasvattajat mahdollistavat lasten omaa mielenkiintoa ylläpitäviä kokemuksia ja ennen kaikkea antavat aikaa tutkimiselle ja ihmettelylle. Varhaiskasvatusympäristö joka on monipuolinen sekä tarjoaa lasten käyttöön runsaasti erilaisia materiaaleja ja välineitä on tutkimiseen innostava. Lähiympäristö ja luonto ovat osa tutkimisen ympäristöä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 25.)

Lapsen taiteelliset kokemukset syntyvät musiikista, kuvista, tanssista, draamasta, kädentaidoista sekä lasten kirjallisuudesta. Taidetta tekevän ja kokevan lapsen maailmassa on oppimisen iloa, taiteellista draamaa, muotoja, värejä, ääniä, tuntemuksia, tuoksuja ja eri aistialueiden kokemusten yhdistelmiä. Taiteellisen kokemisen ja tekemisen kautta lapsi kehittyä yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Varhaislapsuudessa saatujen taiteellisten peruskokemusten varaan rakentuvat lapsen myöhemmät taidemieltymykset sekä kulttuuriset arvostukset. Kasvattajan tehtävänä on mahdollistaa lapselle taiteellisia kokemuksia ja sen ilmaisemista. Kasvattaja antaa lapsen mielikuvitukselle ja luovuudelle tilaa, aikaa ja rauhaa. Ympäristön esteettisyys sellaisenaan voi olla lapselle taide-elämys. Varhaiskasvatusympäristössä lapsen taiteellinen ilmaisu ja osaaminen tuodaan esille. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 24.)

4 KASVATUSKUMPPANUUS

Kasvatuskumppanuus ja lapsen kontekstuaalisen kasvun –malli kietoutuvat toisiinsa ja niiden voidaan nähdä täydentävän toisiaan. Kasvatuskumppanuus rakentuu perhepäivähoitajan ja vanhemman luottamukselliseen ja toimivaan vuorovaikutukseen. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyy kaksi lapselle tärkeää elämänpiiriä. Lapsen vanhemman ja perhepäivähoitajan välinen vuorovaikutus muodostavat lapsen näkökulmasta mesosysteemin.

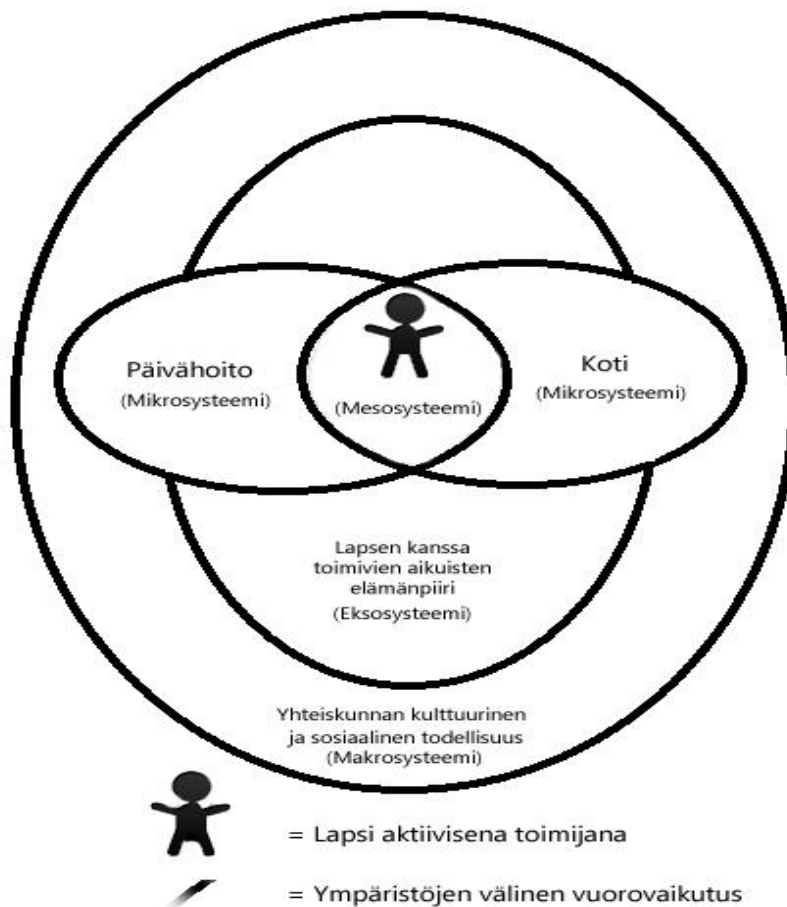
4.1 Bronfenbrennerin ekologinen kehitysteoria varhaiskasvatuksen toiminnassa

Bronfenbrennerin ekologinen teoria kasvun ja kehityksen kontekstiksi on tuonut kaivattua laajempaa otetta varhaiskasvatukseen, koska sen perusajatuksena on, että yksilöä voidaan ymmärtää vain osana hänen ympäristöään. Lapsen kehitysprosessia tulee tarkastella aina yhteydessä toimintaympäristöön. Lapsen kasvun ja kasvuympäristön nähdään olevan kiinteästi sidoksissa toisiinsa. Bronfenbrennerin teoria tarkastelee lapsen ja ympäristön vuorovaikutusprosessin syntyä ja sen toimintaa. Yksilön kasvuympäristö laajenee välittömistä ympäristökokemuksista koko yhteiskunnalliseen systeemiin, jonka osana yksilö toimii. Kasvatuksessa ei siis riitä pelkkä lapseen keskittyminen, vaan kasvattajan tulee tiedostaa kulttuurinen konteksti, jossa lapsi elää. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 17–19.)

Lapsen välitön kasvuympäristö on oma perhe, jota Bronfenbrennerin termein kutsutaan mikrosysteemiksi. Välitön kasvuympäristö muodostuu toiminnoista, rooleista ja henkilöiden välisistä suhteista, joita yksilö kokee ympäristössään. Mesosysteemin muodostavat kasvuympäristöjen, perheen ja päivähoidon, välinen vuorovaikutus. Ollessaan aktiivinen osallistuja toimintaympäristössään, lapsi vaikuttaa vuorovaikutussuhteidensa kautta mesosysteemiin ja sen toimintoihin. Eksosysteemiksi kutsutaan lapsen välittömän toimintaympäristön laajentumaa, jonka osasysteemit ovat lapsen kasvuympäristön ulkopuolella, kuten sosiaalis-taloudelliset tekijät. Vaikka lapsi ei ole välittömässä yhteydessä eksosysteemiin, hän vaikuttaa siihen aikuiskontaktien kautta. Makrosysteemi

on yhteiskunnan ideologinen systeemi, joka määrittelee eksosysteemin, meso- ja makrosysteemin toimivuutta. Se viittaa yhteiskunnan reunaehtoihin, kuten ekonomisiin, sosiaalisiin, kasvukellisiin sekä laki- ja poliittisiin malleihin, kulttuurin ja osakulttuurin institutionaalisiin malleihin. (Hujala ym. 2007, 22–25; Bronfenbrenner 1994, 39-40.)

Lapsen samanaikaisia mikrosysteemejä ovat perhe ja hoitopaikka. Näiden kohtaaminen ja vuorovaikutus muodostavat mesosysteemin. Kahden mikrosysteemin päällekkäisyyttä voidaan kutsua myös kaksoissosiaalisatio -ilmiöksi. Saumatonta yhteistyötä lapsen erilaisten kasvu ympäristöjen välillä voidaan pitää päivähoitoyhteisöjen päätavoitteena. Perheiden ja päivähoiton yhteistyön tavoitteena on ennaltaehkäistä kehityksellisiä riskejä, joita saattaisi seurata lapselle, jos hän eläisi liian erilaisissa mikrosysteemeissä. (Puroila & Karila 2001, 218.)



KUVIO1. Kontekstuaalisen kasvun malli.

4.2 Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) määritellään kasvatuskumppanuus vanhempien ja henkilöstön tietoiseksi sitoutumiseksi toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Kasvatuskumppanuus edellyttää toimiakseen keskinäisen luottamuksen syntymistä, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Lasten ensisijainen kasvatusoikeus ja – vastuu sekä oman lapsen tuntemus on vanhemmilla. Henkilöstöllä on puolestaan kouluksensa myötä tullut ammatillinen tieto ja osaaminen. Ammattikasvattajilla on ensisijainen vastuu luoda kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytykset.

Kasvatuskumppanuutta tulee tarkastella varhaiskasvatuksen laadun kannalta erityisesti siksi, että vanhempien ja henkilöstön yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden toteutuminen on merkittävä laadun edellytyksistä (Parrila 2005, 83). Kasvatuskumppanuus tulee nähdä keinona toteuttaa laadusta varhaiskasvatustyötä. Kasvatuskumppanuus yhdistyy kontekstuaalisuuden käsitteeseen eli näkökulmaan, jossa korostetaan erityisesti ympäristöjen yhteistyötä. Kasvatuskumppanuus käsitteenä saatetaan sekoittaa toisinaan samaan kuin yhteistyö. Kasvatuskumppanuus on kuitenkin laajempi käsite ja se pitää sisällään ajatukset vanhempien osallisuuden vahvistamisesta, kasvatuskumppanuuteen liittyvän osaamisen kehittämisestä ja toimintayksiköiden kumppanuuskulttuurin rakentamisesta uudelta pohjalta. Kasvatuskumppanuuden perusideana on etsiä vanhempia aktivoivia ja osallistavia yhteistyö- ja viestintätapoja. Vanhempien tulisi voida kertoa avoimesti, miten he käsittävät kasvatuskumppanuuden ja mitä he kasvatuskumppanuudelta odottavat. (Järvinen ym. 2009, 118–119.)

Ammattikasvattajan asiantuntemus lapsesta perustuu yleiseen tuntemukseen varhaislapsuudesta ja kehityspsykologisesta tiedosta lapsesta. Tällainen ikäspesifi tieto lapsuudesta tulee koulutuksen kautta ja on olemassa päivähoitopaikassa jo ennen lapsen tuloa. Vanhemmalla on puolestaan yksilökohtaista eli yksilöspesifiä asiantuntemusta lapsestaan. Vanhempi tuntee luonnollisen lapsi- vanhempi suhteen kautta lapsen luonteen, elämän historian ja arjen kulttuurin. Vanhemmilla on näkemys lapsen kasvatuskäytännöstä. (Hujala ym. 2007, 67–69.)

Lapset tarvitsevat ympärilleen kasvattajia ja perheet tarvitsevat kasvatuskumppaneita, jotka ovat aitoja, lämminhenkisiä ja empaattisia. Tämä tarkoittaa kasvatuskumppanuuden sisäistämistä tavalla, joka tekee tilaa niin vanhempien kuin työntekijöidenkin inhimillisyydelle. Inhimillisuus on keskeneräisyyttä, erehtymistä, sen etsimistä yhdessä, mikä on hyvää ja oikein. Vanhemmat eivät useinkaan odota työntekijöiltä valmiita vastauksia tai ratkaisuja asioihin, vaan kasvatustehtävänsä rinnalla olemista ja aitoa yhdessä jakamista. (Kaskela & Kronqvist 2007, 24.)

4.3 Kasvatuskumppanuuden periaatteet varhaiskasvatuksessa

Vuorovaikutuksessa kuunteleminen ja toisen kuuleminen ovat tärkeitä asioita. Kuulevassa suhteessa kuulija asettuu kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia sekä puhetta. Tällainen eläytyvä kuunteleminen ja keskittyminen vaativat aina läsnäoloa sekä pysähtymistä kuuntelemaan. Tämä välittyy toiselle vuorovaikutuksen osapuolelle aitona kiinnostuksena, rehellisyytenä ja empaattisuutena. Kuulluksi tuleminen koetaan aina eheyttävänä ja on tämän vuoksi kasvatuskumppanuuden kantava periaate. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.)

Kunnioittaminen on arvostavaa suhtautumista. Sen lähtökohtana on, että jokaisella yksilöllä on sukupuolestaan, iästään, kulttuuristaan tai muusta taustasta huolimatta oikeus omiin arvoihin ja mielipiteisiin. Jokaisen kokemukset ovat juuri kyseiselle yksilölle todellisia ja hänen todellisuuttaan. Se ei kuitenkaan tarkoita, että tarvitsisi olla samaa mieltä asioista. Kunnioitukseen sisältyy ajatus, että voimme oppia toiselta ihmiseltä jotain. (Nummenmaa 2011, 43.)

Kuulemisen ja kunnioituksen kautta rakentuu luottamus. Luottamus syntyy ajan kanssa, yhteisissä kohtaamisissa päivittäin. Kasvattajan läheinen suhde lapseen herättää vanhemmissa luottamusta siihen, että lapsi saa hyvää hoitoa. Vanhempien mahdollisuus vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen lisäävät vanhempien luottamusta. Vanhempien kokemus osallisuudesta on sidoksissa siihen, miten vanhempien ajatukset, kasvatuskäsitykset ja toiveet huomioidaan päivähoitossa. Kasvatuskumppanuuden keskeisimpänä tavoitteena onkin luottamuksellisen ilmapiirin luominen työntekijöiden ja vanhempien välillä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36.)

Kasvatuskumppanuudessa tarvitaan tasavertaista vuorovaikutusta eli dialogisuutta. Dialogisuutta kannattelee kuulemisen ja kunnioituksen kokemus. Dialogisessa kasvatuskumppanuudessa ollaan valmiita oppimaan uutta ja mahdollisesti muuttamaan omia mielipiteitä. Dialogisessa kasvatusilmapiirissä luodaan työntekijöiden ja vanhempien välille hyvä keskusteluilmapiiri. Dialogisen kasvatuskumppanuuden mahdollistaa se, että työntekijällä on kosketus sisäiseen maailmaansa. Työntekijä tarvitsee tilaisuuden käydä sisäistä vuoropuhelua sisäisen kasvattajan ja sisäisen lapsensa kanssa. Oman elämäntarinansa erottaminen asiakkaiden lukuisista elämäntarinoista niin tiedollisella kuin emotionaalisella tasolla kuuluu tiiviisti ammatilliseen tietoisuuteen. Tämä helpottaa tilan antamista omien arvojen ja asenteiden vastaisille elämäntarinoille. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38–39.)

Lyyra (2004 121–124) Tarkastelee avoimen dialogin mallia, jonka mukaan vanhempien ja työntekijöiden keskustelu muodostaa merkittävän välitilan lapsen ja koko perheen hyvinvoinnin kannalta. Nimenomaan avoimen dialogin käyminen olisi tärkeää kotimaailman ja päivähoitomaailman kohtaamisessa.

4.4 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuus rakentuu prosessinomaisesti vanhempien ja kasvattajien välillä koko lapsen päivähoiton ajan. Vanhemman ja kasvattajan välistä vuoropuhelua käydään päivittäin vanhemman tuodessa tai hakiessa lasta päivähoitosta. Vanhemmille arvokasta tietoa on saada kuulla lapsensa päivästä päivähoitossa. Kokonaiskuvan luomiseksi lapsesta on tärkeää molemminpuolinen tietojen jakaminen lapsen arjesta. Päivittäinen vuoropuhelu lapsen asioista helpottaa myös vaikeiden asioiden esille ottamista. Tulkintojen ja olettamuksien välttämiseksi on tärkeää puhua lapsesta, perhetilanteesta ja muista lasta koskevista asioista. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44–45.)

Vanhempien kanssa käytävien varhaiskasvatuskeskusteluiden tavoitteena on edistää lapsen kasvua ja kehitystä. Niissä nousevat esille asioita, kuten ammattilaisten ja vanhempien lasta, lapsen kehitystä ja oppimista sekä varhaiskasvatusta eri toimintaympäristöissä koskevat käsitykset ja ajattelutavat, kasvatuksen arvot ja ihmiskäsitys. Näin tärkeistä

asioista puhuttaessa, ovat keskustelut alttiita erilaisten ajattelutapojen kohtaamisissa syntyville ristiriidoille. Jotta ristiriidat voidaan ratkaista, tulee tiedostaa prosesseja, jotka keskustelussa ovat läsnä. Jotta erilaiset ajattelutavat voivat tulla esille ja muodostua kasvattajien yhteiseksi voimavaraksi, tarvitaan välineitä rakentaa hedelmällisiä keskusteluita. Varhaiskasvatuskeskustelujen keskeisenä tehtävänä nähdään kasvatuskumppanuuden vahvistaminen vanhempien ja lapsia kuuntelemalla. Merkittävää on, että vanhemmat saavat avoimesti puhua lapsestaan, kasvatuksesta ja päivähoitosta. (Karila 2011,62-63.)

4.5 Kasvatuskumppanuus tukee vanhempien osallistumista varhaiskasvatukseen

Poikolainen (2002) toteaa väitöskirjassaan, että vanhempien käsitykset lasten kasvatuksesta ja vanhemmuudesta poikkeavat toisistaan, mikä kuvaa hajanaista kasvatuskulttuuriamme. Vanhemmilla lapsen etu ja hyvinvointi on yleisin tavoite, mutta sitä ei aina pystytä toteuttamaan. Väitöskirjassa nousi esille, että ongelmatilanteissa vanhemmat antavat tunteiden ohjata toimintaansa, jolloin lapselle saattaa jäädä häilyvä kuva normeista ja moraalista. Vanhemmille kasvatustietoisuuden määrästä huolimatta yhteiskunnan viestien tulisi olla vanhemmuutta tukevia ja rohkaisevia. Instituutioiden lisääntynyt vastuunotto lasten kasvatuksessa on samalla vähentänyt ennalta ehkäisevän informaation jakoa. Tämä puolestaan johtaa vanhempien turvautumiseen yhteiskunnan apuun lasten kasvatuksessa. (Poikolainen 2002, 129-131.)

Koski (2002) toivoisi vanhempien osallistuvan yhä enemmän perhepäivähoidon arkeen. Vanhemmat voisivat osallistua esimerkiksi perhepäivähoidossa järjestettävillä retkille tai tapahtumiin sekä tulla vierailulle hoitopaikkaan. Hoitajien ja vanhempien yhteistyötä voitaisiin tehostaa kasvun kansioilla. Vanhemmat olisi tärkeä saada mukaan myös kasvatuksen suunnitteluun, koska yhteisesti suunniteltu toiminta takaisi lapselle jatkuvuutta koti- ja päivähoitokokemusten välillä. (Koski 2002, 138.)

Reunamon (2007) mukaan perheitä voidaan tukea ja perheiden osallistumista lisätä monin keinoin. Tällaisia keinoja tehdä tutuksi perhepäivähoidon arkea ovat erilaiset teemaillat, kuten askarteluillat, kirpputorit ja taidenäyttelyt sekä yhteiset tapaamiset, joihin voidaan

kutsua myös vierailijoita. Avoimet ovet tai vierailut vanhempien työpaikalle kaventavat lapsen ja perheen eri elämänalueiden kuilua. Täytyy kuitenkin muistaa, että vanhempien osallistumiseen keskittyminen ei saa olla liioiteltua. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on yhteinen työ lapsen parhaaksi, ei pelkästään yhteistyö vanhempien kanssa. (Reunamon 2007, 153.)

4.6 Kasvatustietoisuus ammattikasvattajan työssä

Kasvatustietoisuudessa on kyse kasvattajan oman työn hallinnasta ja tiedostamisesta. Kasvattajan hallitessa ja tiedostaessa oman työnsä hän ymmärtää oman työnsä tavoitteet ja motiivit. Perhepäivähoitajan työn tavoitteet ja päämäärät määrittyvät yhteiskunnassa vallitsevien arvojen, normien, moraalikäsitteiden ja ihmiskäsityksen pohjalta. Kasvatustietoisuudella ymmärretään kasvatusta koskevien käsitteiden kokonaisuutta, joka kasvattajalla on tietynä hetkenä ja se näkyy kasvattajan toiminnassa. Kasvatustietoisuus vaatii kasvatusta koskevien lainalaisuuksien ja ihmisen kehitykseen liittyvien teoretietojen hallitsemista sekä yhteiskunnallisten asioiden ja ilmiöiden tuntemista. Kasvattajan kasvatustietoisuuden syventämiseksi kasvattajalta edellytetään taitoa toimia ennakkoluulottomasti ja luovasti uusissa tilanteissa. Kasvatustietoisuuden kehittymisen kannalta perhepäivähoitajan oman kasvatustoiminnan jäsentely, perustelu ja arviointi mahdollistavat perhepäivähoitajan pääsyn arkitietoa syvällisempään prosessointiin. (Alho-Kivi 2002, 61–62; Karling, Ojanen, Sivén, Vihunen & Vilén 2009, 32.)

Kasvatustietoisuus näkyy selvästi kasvattajan kasvatusteoissa, toiminnassa sekä puheessa. Kasvatustietoisuuteen vaikuttaa myös kasvattajan koulutus, työvuosien määrä ja hoidettava lapsiryhmä. (Karling ym, 34; Alho-Kivi 2002, 61-62.)

Happo (2006) määrittelee väitöskirjassaan kasvatustietoisuuden eräänlaiseksi tajunnan tilaksi, jossa vallitsee tietoisuus kasvattajan tehtävässä toimimisesta sekä tietoisuus siihen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista. Kasvatustietoisuus ohjaa kasvattajan toimintaa ollen osana kasvattajan ammatillisia valmiuksia. (Happo 2006, 58.)

Kasvatuskumppanuuden sisällyttäminen osaksi omaa työtä vaatii perhepäivähoitajalta ammatillisesti tietoisempaa asennetta yhteistyöhön, mikä usein tarkoittaa vanhoista tottumuksista luopumista. Kasvatuskumppanuus haastaa perhepäivähoitajan kasvatustietoisuutta, koska se vaatii hoitajaa miettimään, mitä hän oikeastaan tietää hoitolasten vanhempien ajatuksista ja toiveista, mitä itse ajattelee perhepäivähoitajana lasten kasvatuksesta. Lisäksi kasvatuskumppanuus haastaa perhepäivähoitajaa pohtimaan mahdollisia asenteita vanhempien kasvatuseräsaamista kohtaan eli voiko kunnioittaa myös eri arvomaailmassa elävää vanhempaa ja kohdella häntä tasavertaisena lapsensa asiantuntijana. Kasvatuskumppanuuden ottaminen osaksi työtä synnyttää tarpeen täydennyskoulutukseen ja valmiudet työtapojen muutokseen. Perhepäivähoitajan esimiehen ja tätä kautta perhepäivähoidon ohjauksen on osattava tukea perhepäivähoitajaa tämän ammatillisessa kasvamisessa kasvatuskumppanuuteen. (Parrila 2005, 86.)

Nummenmaa (2011) muistuttaa, että ammatillisissa vuorovaikutussuhteissa ja keskusteluissa tietoisuus ulottuu esimerkiksi sukupuolen, sukupolvien ja kulttuurisen taustan merkityksen ymmärtämiseen. Tällöin työntekijän on tärkeä tunnistaa ja tiedostaa omaa vuorovaikutusta ohjaavaa ajatteluaan sekä omaa tapaa olla vuorovaikutuksessa. Keskustelukontekstit, kuten varhaiskasvatuskeskustelut ammattikasvattajan ja vanhempien kesken muodostavat areenan, jossa keskustelijoiden erilaiset maailmankuvat ja käsitykset kohtaavat. (Nummenmaa 2011, 40.)

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TOTEUTUS

Tässä kappaleessa esittelemme opinnäytetyömme tarkoituksen ja toteutuksen. Aluksi esittelemme opinnäytetyömme tukevia aikaisempia tutkimuksia. Seuraavaksi esittelemme opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ja työmme tavoitteen. Tutkimuskysymysten jälkeen kerromme, miten kyselylomake on laadittu ja esittelemme tutkimuksen kohdejoukon. Kuvailemme aineiston keruumenetelmiä ja aineiston analysointia.

5.1 Aikaisemmat tutkimukset

Stiina Vähäkangas on julkaissut vuonna 2008 opinnäytetyön nimeltä ”Varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen perhepäivähoidossa lapsen kasvua ja kehittymistä tukien”. Tämä opinnäytetyö oli osa Keski-Pohjanmaan seutukunnallista Perhepäivähoidon ammattikuvan ja työn kehittäminen –hanketta. Vähäkankaan opinnäytetyössä nousi esille, että varhaiskasvatussuunnitelman vaikuttaa perhepäivähoitajien kasvatustyöhön työn suunnittelun välineenä, kiinnittäen huomiota eri orientaatioihin. Varhaiskasvatussuunnitelma nähtiin merkitykselliseksi kasvatuskumppanuuden edistäjäksi. Kasvatuskumppanuus nähtiin tärkeänä lapsen kasvun ja kehittymisen kannalta. (Vähäkangas 2008.)

Anna-Maria Leinon vuonna 2006 julkaisema pro gradu aiheesta ”Kasvatuskumppanuus päiväkodissa –vanhempien ja lastentarhanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluista”. Tutkimus on laadullinen ja aineiston keruumenetelmänä on käytetty teemahaastattelua. Leinon tutkimuksesta nousi esille, että kasvatuskumppanuudessa nähdään tärkeänä inhimilliset tekijät, kuten tuttuus ja henkilökemiat. Kasvatuskumppanuuden kehittämistarpeiksi nähtiin nykyisten yhteistyömuotojen kehittäminen.

Mia Koivunen on julkaissut vuonna 2005 pro gradu –tutkielman ”Yhdessä yritetään kasvattaa lasta – vanhempien käsityksiä kasvatuskumppanuudesta ja kasvatuksesta”. Tutkielmassa on käytetty fenomenografista tutkimusotetta ja aineisto on hankittu

haastattelun avulla. Koivusen tutkielmasta ilmenee kasvatuskumppanuuden olevan käsitteenä osittain vielä vieras vanhemmille. Tutkielman tuloksista nousee esille, että vanhemmat korostavat omaa kasvatusvastuutaan, mutta toisaalta pitävät päiväkodin henkilökunnan roolin merkittäväksi tekijäksi lapsen elämässä.

5.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää, miten Oulaisten perhepäivähoidossa valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma on onnistuttu siirtämään käytäntöön. Tarkoituksena on selvittää Oulaisten perhepäivähoidon tämän hetkistä laatua ja kehittämistarpeita. Lisäksi tarkastelemme, miten varhaiskasvatussuunnitelma on tukenut vanhempien osallisuutta kasvatuskumppanuudessa ja mitä haluaisivat siinä kehittää.

Opinnäytetyömme avulla toivomme Oulaisten kaupungin perhepäivähoidon saavan tarpeellista tietoa varhaiskasvatussuunnitelman tuomasta lisäarvosta varhaiskasvatukseen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten varhaiskasvatussuunnitelma on toteutunut Oulaisten perhepäivähoidon arjessa?
 - 1.1 Miten varhaiskasvatussuunnitelman orientaatioita käytetään perhepäivähoitolaisten arjessa?
 - 1.2 Miten kasvatuskumppanuus toimii perhepäivähoitajan ja vanhemman välillä?
2. Miten vanhemmat haluaisivat kehittää kasvatuskumppanuutta?

5.3 Tutkimuksen kohderyhmät

Tutkimuksemme kohderyhmän muodostavat Oulaisten perhepäivähoitajat ja perhepäivähoitolaisten vanhemmat. Varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvässä

koulutuksessa Oulaisissa, olimme kertomassa opinnäytetyöstämme ja tulevasta kyselystämme. Perhepäivähoitajille lähetettiin 38 kappaletta, joista takaisin saatiin 28 kappaletta. Vanhemmille puolestaan kyselyjä lähetettiin yhteensä 141 kappaletta, joista takaisin tuli 44 kappaletta. Kyselylomakkeet toimitettiin perhepäivähoidonohjaajalle, joka lähetti kyselyt perhepäivähoitajille ja vanhemmille. Vastausaikaa annettiin ensin noin kaksi viikkoa, 18.2-4.3.2011, jonka jälkeen kyselyjen vastausaikaa pidennettiin reilulla viikolla. Yhtään vastausta ei kuitenkaan jätetty alkuperäisen palautuspäivän jälkeen.

5.4 Tutkimusote ja tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyömme sisältää sekä kvantitatiivisia eli määrällisiä että kvalitatiivisia eli laadullisia kysymyksiä. Kvantitatiivista ja kvalitatiivista lähestymistapaa on vaikea tarkkarajaisesti erottaa toisistaan ja ne tulisikin nähdä tutkimuksen toisiaan täydentäviksi lähestymistavoiksi. Kvantitatiivinen tutkimus käsittelee numeroita ja sen taustalla on niin sanottu realistinen ontologia, jonka mukaan todellisuus rakentuu objektiivisesti todettavista asioista. Sen avulla pyritään saavuttamaan numeraalista tietoa. Kvalitatiivinen tutkimus käsittelee puolestaan merkityksiä. Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja sen taustalla on ajatus, että todellisuus on moninainen. Laadullinen tutkimus pyrkii tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 133-135 & 157.)

5.5 Kyselylomakkeiden laadinta

Perhepäivähoitajille osoitettu kyselylomakkeemme (LIITE2) oli puolistrukturoitu sisältäen avoimia ja suljettuja kysymyksiä. Suljettuja kysymyksiä oli viisi kappaletta ja avoimia kysymyksiä oli kymmenen kappaletta. Lisäksi kyselyssä oli vapaansanan mahdollisuus. Vanhemmille osoitettu kyselylomake oli myös puolistrukturoitu (LIITE 3) sisältäen kuusi suljettua kysymystä ja kolme avointa kysymystä.

Perhepäivähoitajille suunnatun kyselylomakkeen kolmella ensimmäisellä suljetulla kysymyksellä kartoitettiin hoitajien taustatietoja. Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista perhepäivähoidossa selvitettiin kahdella suljetulla kysymyksellä ja seitsemällä

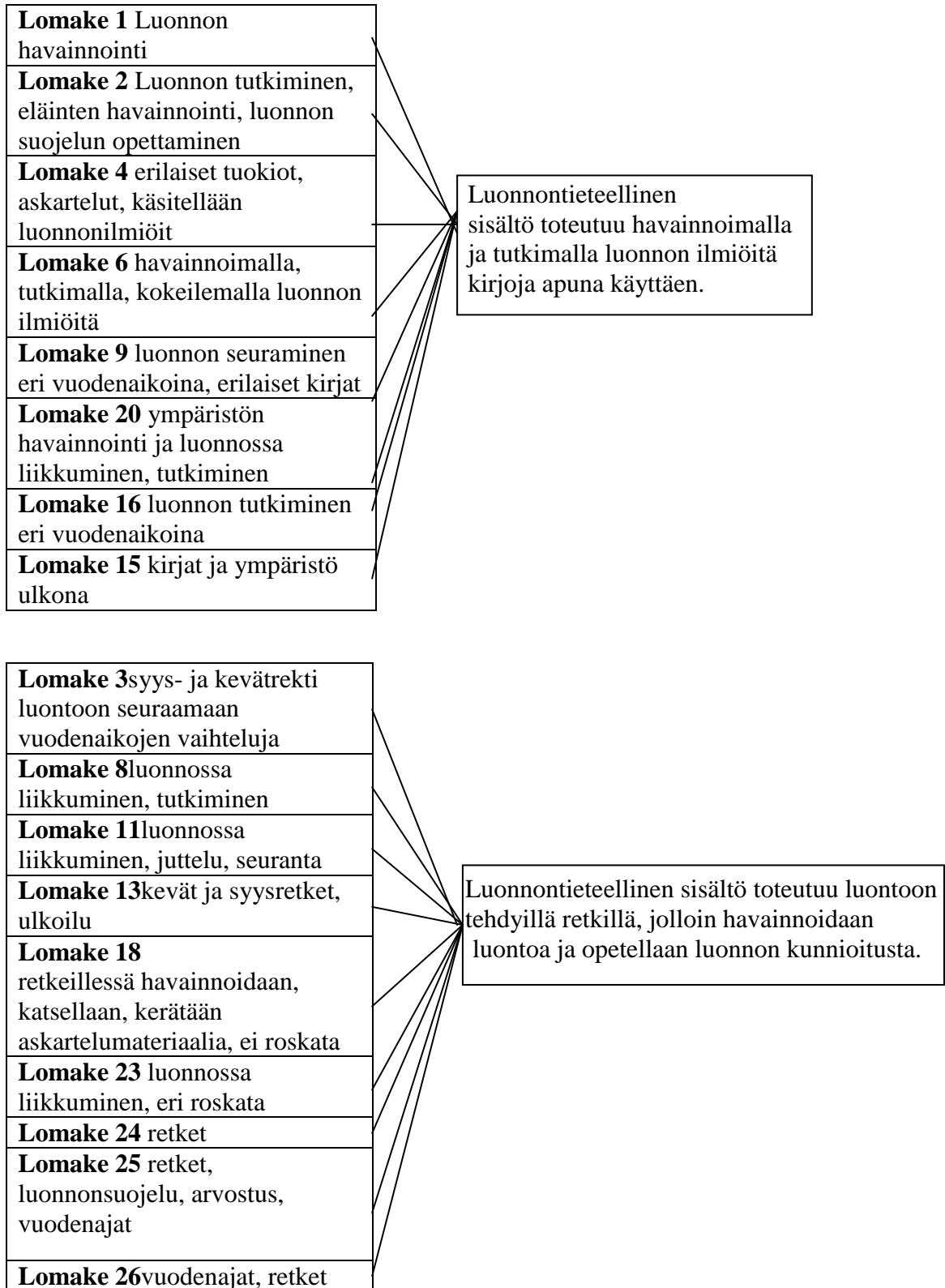
avoimella kysymyksellä. Kasvatuskumppanuutta tutkittiin kolmella avoimella kysymyksellä. Vanhemmille lähetetyn kyselylomakkeen avulla selvitimme taustatietoja yhdellä suljetulla kysymyksellä, varhaiskasvatussuunnitelman tunnettavuutta viidellä suljetulla kysymyksellä ja kasvatuskumppanuutta kolmella avoimella kysymyksellä. Kyselomakkeen mukaan laadittiin saatekirje (LIITE 2&3), jossa selitimme kyselymme tarkoituksen, toteuttajat ja ohjeet kyselyn palautukseen.

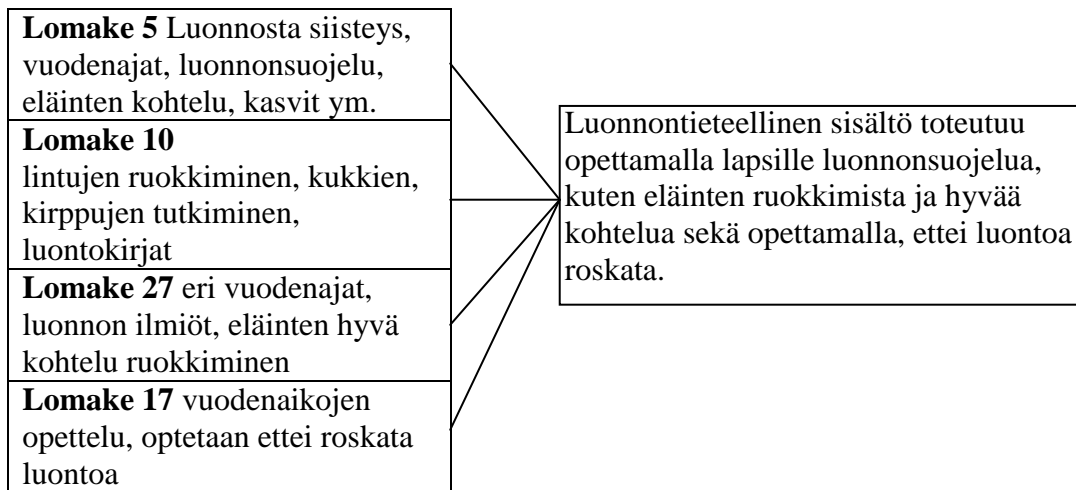
5.6 Aineiston analysointi

Aineiston analysointi toteutettiin laadullisen tutkimuksen mukaisesti sisällön analyysia käyttämällä. Ensimmäisessä vaiheessa tarkastettiin kyselylomakkeiden tiedot. Aineistosta tarkistettiin, sisältyykö siihen virheitä ja puuttuuko tietoja. Perhepäivähoitajien kyselyssä ollut vapaansanan kohdan ei katsottu olevan tutkimukselle merkityksellinen. Analysoinnin toiseen vaiheeseen kuuluu tietojen täydentäminen. Puuttuvia kyselylomakkeita emme kuitenkaan saaneet karhuamisesta huolimatta lisää. Aineiston järjestely tiedon tallennusta ja analyysia varten aloitettiin numeroimalla jokainen kyselylomake. Ensimmäiseksi analysoimme kvantitatiivisen aineiston eli vastaajien taustatiedot Microsoft Office Excel taulukko-ohjelman avulla. Excelin avulla laadimme vastaajien taustatiedoista havainnollistavia kaavioita. (Hirsjärvi ym. 2007, 216–217.)

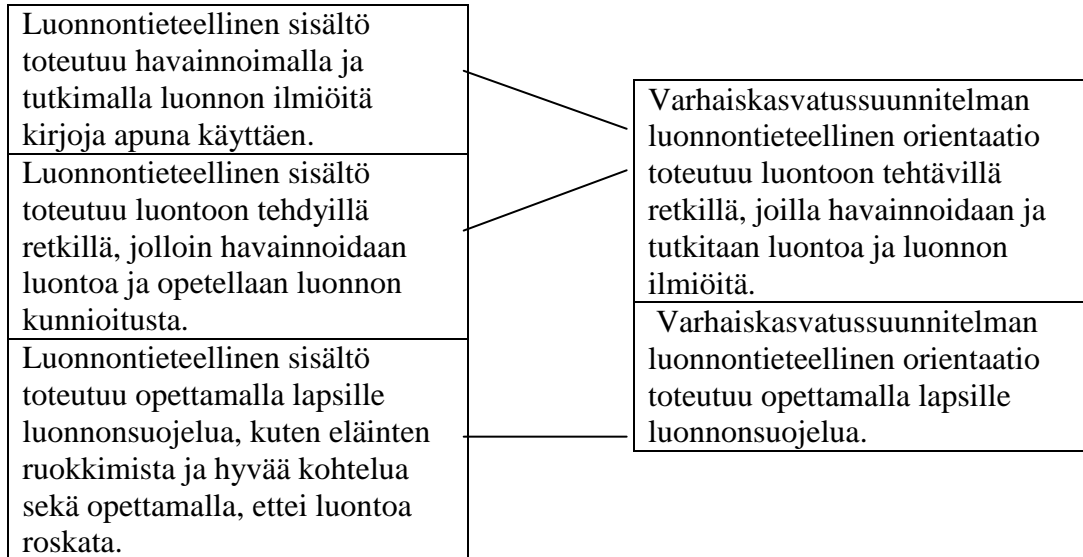
Kyselymme avoimet kysymykset analysoimme sisällön analyysin avulla. Aloitimme aineiston analysoinnin kirjaamalla kaikki vastaukset sanasta sanaan ylös. Nämä autenttiset vastaukset löytyvät liitteestä 4. Tämän jälkeen muodostimme alakäsitteitä tulkitsemalla vastauksia. Käytännössä tämä tarkoitti, että kokosimme esimerkiksi perhepäivähoitajille suunnatun kyselylomakkeen kahdeksannen kysymyksen vastauksista nousevat samat ilmaisut yhteen alakäsitteiksi. Tämän jälkeen tulkintaprosessissa löydettiin synteessin kautta laajempia alakäsiteryhmiä. Alakäsiteryhmistä muodostettiin pääkäsitteet. Pääkäsitteiden kautta selviää jokaisen kysymyksen vastauksien pääsisältö. Pääkäsitteiden avulla tulokset saadaan selville. Seuraavassa esittelemme tulkintaprosessimme vaiheet. Esimerkiksi olemme ottaneet kahdeksannen kysymyksen, jossa kysyimme, miten varhaiskasvatussuunnitelman luonnontieteellinen orientaatio toteutuu. Autenttiset vastaukset löytyvät liitteestä 4.

KUVIO 1. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat alakäsitteet ja laajemmat alakäsiteryhvät kysymykseen kahdeksan.





KUVIO 2. Perhepäivähoitajien vastauksista kysymykseen kahdeksan esille nousevat laajemmat alakäsitteet sekä pääkäsitteet.



5.7 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta, eli tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Reliabelius voidaan todeta siten, että samaa henkilöä tutkitaan eri tutkimuskerroilla ja päädytään samaan tulokseen. Validius tarkoittaa pätevyyttä, eli mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Kuitenkaan mittarit tai menetelmät eivät aina vastaa sitä, mitä tutkijan on tavoite tutkia. Kyselylomakkeisiin vastanneet ovat esimerkiksi saattaneet ymmärtää kysymyksen eri tavalla kuin tutkija oli tarkoittanut. Lisäksi tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta lisää laadullisen tutkimuksen luotettavuutta. Keskeistä laadullisen aineiston analyysissä on luokittelujen tekeminen, joista myös lukijalle olisi kerrottava luokittelun syntymisen alkujuuret ja luokittelujen perusteet. Tulosten tulkinnassa olisi myös kerrottava tulkintojen perusteet ja mihin tutkija päättelensä perustaa. (Hirsjärvi ym. 2007, 226–228.)

Kyselylomakkeita lähetettiin Oulaisten perhepäiväohjaajien kautta perhepäivähoitajille yhteensä 38 kappaletta. Lähetetyistä kyselyistä takaisin saatiin 28 kappaletta, jolloin vastausprosentti oli 74. Oulaisten perhepäivähoitolasten vanhemmille osoitettuja kyselylomakkeita lähetettiin 141 kappaletta. Takaisin lähetettyjä kyselyjä saatiin 44

kappaletta, jolloin vastausprosentti oli 31. Heikkilä (2004) toteaa ihanteellisen vastausprosentin olevan 100, mutta tähän harvoin päästään. Kyselymme vastausprosentti jäi tällöin suhteellisen alhaiseksi kummankin kyselyn osalta. Saatuja vastauksia ei voida tällöin yleistää vaan opinnäytetyömme tuloksia voidaan pitää ainoastaan suuntaa-antavina. Heikkilä (2004) muistuttaa, että palauttamattomien lomakkeiden lisäksi saattaa olla puutteellisia tietoja sisältäviä lomakkeita, joita joudutaan hylkäämään. Saimme takaisin puutteellisesti täydennettyjä lomakkeita, mutta niitä ei hylätty, koska niihin täytetyille tiedoilla oli merkitystä tutkimuksen kannalta. Vastaamattomuus vaikuttaa aina kyselyn luotettavuuteen. Kato on suurin juuri kirjekyselyissä, joihin motivoivaksi tekijäksi kannattaakin liittää saatekirje. (Heikkilä 2004, 43-44.) Jälkeenpäin olemmekin pohtineet kirjekyselyn toimivuutta, olisiko kyselymme ollut laadukkaampi ja luotettavampi, jos se olisi toteutettu haastattelemalla. Kyselyihimme oli liitettynä saatekirje ja tapasimme perhepäivähoitajat koulutuksessa, jossa esittelimme itsemme ja tutkimuksen tarkoituksen. Nämä motivointi keinot eivät kuitenkaan riittäneet ihanteelliseen vastausprosenttiin. Kyselymme suurta katoa voidaan selittää myös hiihtoloman ja aineistonkeruun päällekkäisyydellä.

6 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Seuraavassa luvussa käsittelemme kysymykset kronologisessa järjestyksessä. Perhepäivähoitajille suunnattu kysely on rakennettu kolmesta osiosta, joista ensimmäinen koskee vastaajien taustatietoja. Taustatietoja selvitettiin kolmella alakysymyksellä. Toinen osio käsittelee varhaiskasvatussuunnitelmaa, joka jakautuu yhdeksään alakysymykseen. Viimeinen osio koskee kasvatuskumppanuutta, joka puolestaan jakautuu kolmeen alakysymykseen. Vanhemmille suunnattu kysely noudattaa samaa rakennetta. Sen ensimmäisessä osiossa selvitettiin taustatietoja yhdellä alakysymyksellä. Toisessa osiossa selvitettiin varhaiskasvatussuunnitelman tunnettuutta ja kasvatuskumppanuutta kahdeksalla alakysymyksellä.

6.1 Perhepäivähoitajien taustatiedot

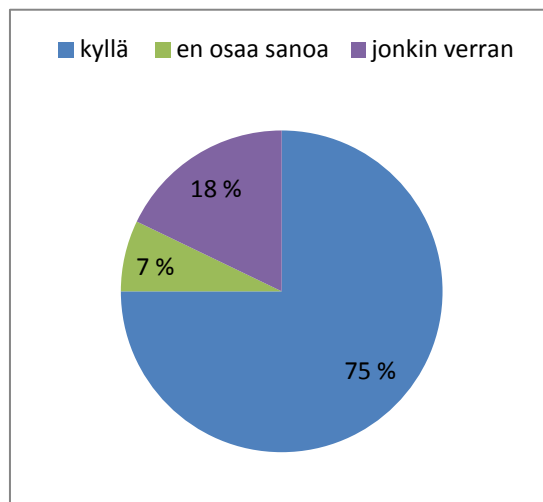
Kyselylomakkeen kolmella ensimmäisellä kysymyksellä selvitimme perhepäivähoitajien taustatietoja eli ikää, koulutusta ja alan työkokemusta. Kyselyymme vastanneista 28 perhepäivähoitajasta suurimman joukon muodostivat 50–59-vuotiaat, joita oli 57 %. Yli 60-vuotiaita vastanneista oli 21 %. Vastanneista 40–49 – vuotiaita oli 14 % ja vastanneista 8 % oli alle 40 – vuotiaita.

Perhepäivähoitajien koulutustaustaa kysyttäessä selvisi, että kyselyymme vastanneista perhepäivähoitajista perhepäivähoitajien ammattitutkinnon oli suorittanut 10 hoitajaa. Näistä kolmella oli lisäksi myös muu alaan liittyvä koulutus kuten lähihoitajan tutkinto. Saman verran perhepäivähoitajista oli käynyt jonkin muun koulutuksen kuten perhepäivähoitajien peruskurssin tai lasten- ja nuorten erityisohjaajan tutkinnon. Perhepäivähoitajista neljä ilmoitti olevansa lähihoitajia. Kolmella hoitajalla ei ollut koulutusta.

Kyselyymme vastanneet perhepäivähoitajat ovat kokeneita hoitajia. Vastanneista 28:sta hoitajasta jopa 12 on työskennellyt perhepäivähoitajana 21-30 vuotta. Lisäksi kahdeksan hoitajaa on työskennellyt yli 31 vuotta. Kolme perhepäivähoitajaa on työskennellyt 1-5 vuotta, kaksi hoitajaa on työskennellyt alle vuoden ja yksi 6-10 vuotta.

6.2 Varhaiskasvatussuunnitelma

Oulaisten perhepäivähoitajista 21 eli suurin osa on tutustunut Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lisäksi viisi on tutustunut suunnitelmaan jonkin verran ja ainoastaan kaksi ei osannut sanoa onko tutustunut varhaiskasvatussuunnitelmaan.

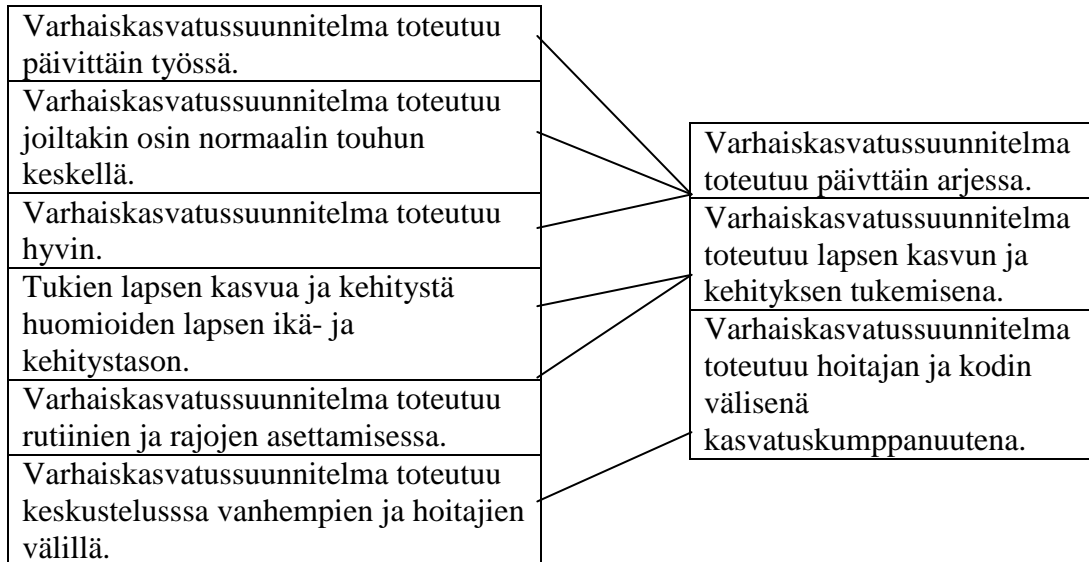


KUVIO 2. Perhepäivähoitajien tutustuminen varhaiskasvatussuunnitelmaan

Kysyttäessä ovatko perhepäivähoitajat tehneet lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat selvisi, että neljä vastaajista on tehnyt lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman. Osittain suunnitelman on tehnyt viisi hoitajaa. Valtaosa eli 17 vastaajista ei ole tehnyt lapsikohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Viidennessä kysymyksessä kysimme perhepäivähoitajilta, miten varhaiskasvatussuunnitelma toteutuu käytännön työssä. Tulkintaprosessimme alussa autenttisista vastauksista muodostimme alakäsitteitä tulkitsemalla kyselylomakkeiden vastauksia. Tämän jälkeen tulkintaprosessissa löydettiin synteesin kautta laajempia alakäsiteryhmiä. Alakäsiteryhmistä syntyivät tulkinnan kautta pääkäsitteet eli opinnäytetyömme tulokset.

TAULUKKO 1. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsitykset ja niistä tulkitut pääkäsitteet



Oulaisten perhepäivähoitajat kokevat, että varhaiskasvatussuunnitelma toteutuu käytännön työssä päivittäin. Perhepäivähoidon arjessa varhaiskasvatussuunnitelman koetaan tukevan lapsen kasvua ja kehitystä. Lisäksi yhteistyö kodin ja hoidon välillä nähdään myös varhaiskasvatussuunnitelman yhtenä toteuttamisen muotona.

Kuudes kysymyksemme muodostui kahdesta kohdasta. Ensimmäisessä kohdassa selvitimme, mitkä ovat perhepäivähoitajien mielestä varhaiskasvatussuunnitelman hyödyt lapselle. Autenttisten vastausten lajittelun tuloksena syntyi alakäsitteitä. Tulkintaprosessissa löydettiin synteisin kautta laajempia alakäsityksiä, joista syntyi pääkäsitteet.

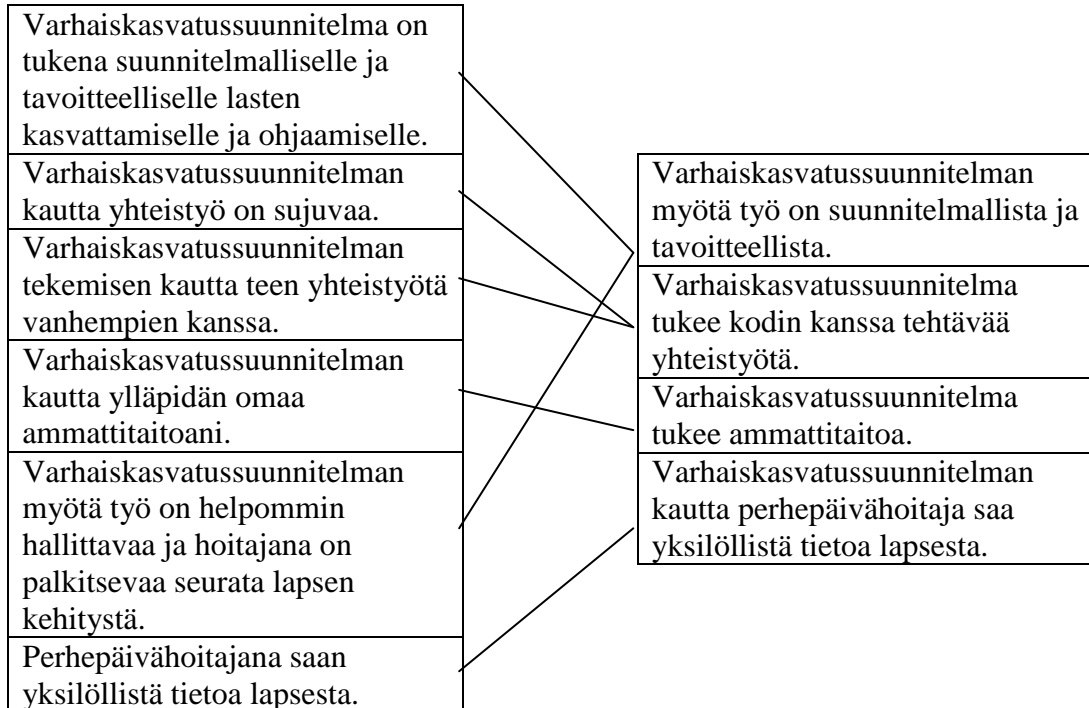
TAULUKKO 2. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsiteryhmät ja pääkäsitteet.

Vasu tukee lapsen kasvua ja kehitystä hoitajan ohjauksen myötä.		Varhaiskasvatussuunnitelma tukee lapsen kasvua ja kehitystä huomioiden lapsen ikä- ja kehitystason.
Tukee lapsen kasvua ja kehitystä ikäkauden mukaisesti.		Varhaiskasvatussuunnitelma tukee lapsen hyvinvointia ja yksilöllisyyttä.
Hyvinvoiva ja yksilöllinen lapsi.		Varhaiskasvatussuunnitelma luo lapselle turvallisen varhaiskasvatusympäristön.
Luo turvallisen ympäristön ja läheisyyttä.		Varhaiskasvatussuunnitelman kautta lapsi oppii vuorovaikutustaitoja.
Oppii sosiaalisia taitoja ja toisten huomioon ottamista.		

Pääkäsitteistä nousee esille, että perhepäivähoitajien mielestä varhaiskasvatussuunnitelma tukee lapsen kasvua ja kehitystä ikä- ja kehitystason huomioiden. Varhaiskasvatussuunnitelman nähdään myös tukevan lapsen hyvinvointia ja yksilöllisyyttä. Perhepäivähoitajien vastauksista nousi esille, että varhaiskasvatussuunnitelma luo lapselle turvallisen varhaiskasvatusympäristön, jossa lapsi oppii vuorovaikutustaitoja, kuten toisten huomioon ottamista.

Kuudennen kysymyksen toisessa kohdassa selvitimme, mitkä ovat varhaiskasvatussuunnitelman hyödyt heille henkilökohtaisesti hoitajana. Autenttisten vastauksien tulkittamisen tuloksena saimme alakäsitteitä, joista muodostimme tulkintaprosessin kautta laajempia alakäsiteryhmiä. Alakäsitteistä syntyivät pääkäsitteet.

TAULUKKO 3. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsitykset ja pääkäsitteet



Perhepäivähoitajat kokevat, että heille varhaiskasvatussuunnitelmasta on hyötyä työn suunnittelemiseen sekä se tekee työstä tavoitteellista. Varhaiskasvatussuunnitelman etuna nähdään ammattitaidon ylläpitäminen. Se tukee kodin kanssa tehtävää yhteistyötä ja varhaiskasvatussuunnitelman kautta perhepäivähoitajat saavat yksilöllistä tietoa lapsesta.

Kysymyksessä seitsemän selvitimme, miten perhepäivähoitajat tukevat kasvatustyössään lapsen leikkimistä (TAULUKKO 4.), liikkumista (TAULUKKO 5.) ja tutkimista (TAULUKKO 6.). Autenttisten vastauksien lajittelun jälkeen löysimme alakäsitteitä, joista tulkintaprosessissa löydettiin synteessin kautta laajempia alakäsityksiä ja niitä tulkitsamalla pääkäsitteet.

TAULUKKO 4. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsitykset ja pääkäsitteet

Huomioin lapsen ikä- ja kehitystason.		Kasvatustyössäni tuen lapsen leikkimistä huomioimalla lapsen ikä- ja kehitystason.
Antaa lapsille mahdollisuuden omaehtoiseen leikkiin.		Kasvatustyössäni annan lapselle mahdollisuuden omaehtoiseen leikkiin.
Luomalla lapselle turvallisen ja virikkeellisen leikkiympäristön.		Kasvatustyössäni luon lapselle kannustavan, virikkeellisen ja turvallisen varhaiskasvatusympäristön.
Ohjaan ja kannustan lasta leikissä sekä osallistun tarpeen mukaan.		

Vastauksista tulkittiin, että lasten leikkimistä tuetaan huomioimalla lasten ikä- ja kehitystaso. Perhepäivähoitajat tukevat lasten leikkimistä antamalla lapsille mahdollisuuden omaehtoiseen leikkiin ja luomalla kannustavan, virikkeellisen ja turvallisen varhaiskasvatusympäristön.

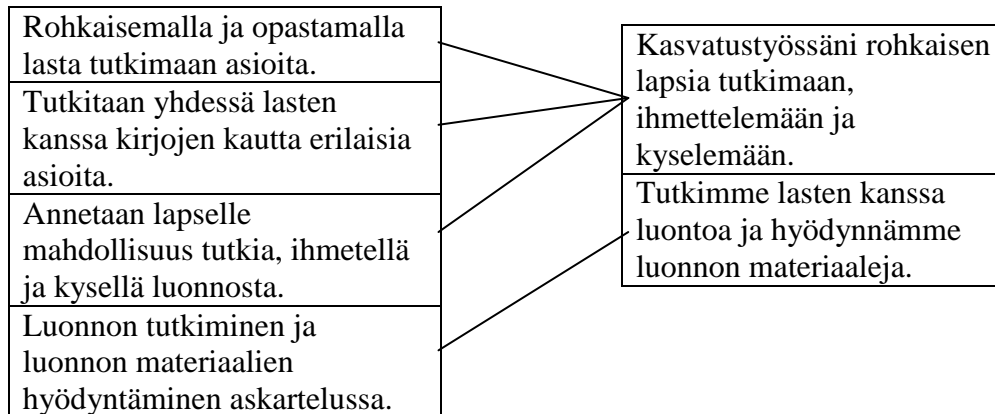
TAULUKKO 5. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsitykset ja pääkäsitteet

Mahdollistan päivittäisen liikkumisen turvallisessa ympäristössä, huomioiden lapsen ikä- ja kehitystason.		Kasvatustyössäni tuen päivittäin lapsen monipuolista liikkumista huomioiden ikä- ja kehitystason.
Tarjoamalla päivittäistä ja monipuolista liikuntaa.		Kasvatustyössäni motivoin lasta liikkumaan ja annan välineet ja tilat liikuntaan.
Olemalla kannustava esimerkki sekä antamalla välineet ja tilat liikuntaan.		
Annan mahdollisuuden erilaisiin liikuntamuotoihin.		
Kannustan ja motivoin lasta liikkumaan.		

Tulkintaprosessissa syntyneistä pääkäsitteistä ilmenee, että perhepäivähoitajat tukevat lasten liikkumista monipuolisesti huomioiden lasten ikä- ja kehitystason. Lisäksi

kasvatustyössään he tukevat lasten liikkumista motivoimalla ja tarjoamalla välineet sekä tilat liikuntaan.

TAULUKKO 6. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsitykset ja pääkäsitteet

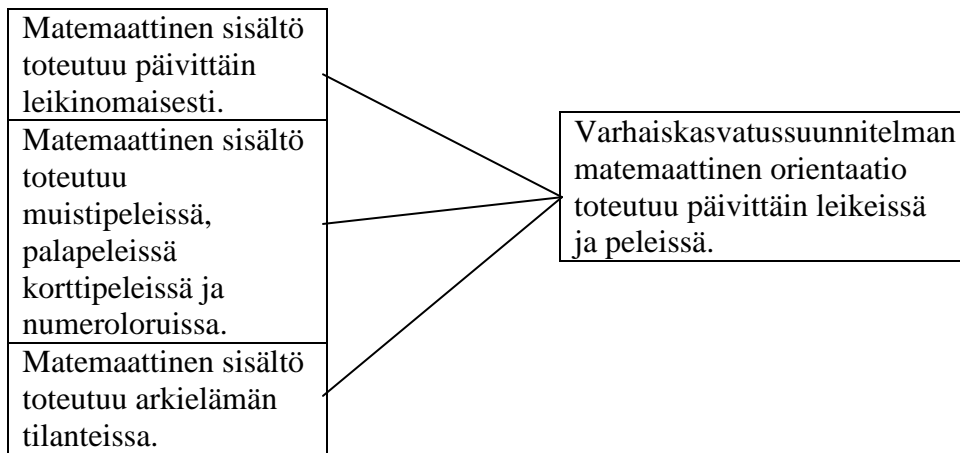


Perhepäivähoitajat tukevat kasvatustyössään lasten tutkimista rohkaisemalla heitä ihmettelemään ja kyselemään sekä tutkimalla luontoa yhdessä lasten kanssa hyödyntäen materiaaleja esimerkiksi askartelussa.

Kahdeksannessa kysymyksessä selvitimme, miten varhaiskasvatussuunnitelman sisällölliset orientaatiot toteutuvat perhepäivähoitajien työssä. Kysymys koostui kuudesta kohdasta, joissa kysyttiin, miten matemaattinen (TAULUKKO 7.), luonnontieteellinen (TAULUKKO 8.), historiallis-yhteiskunnallinen (TAULUKKO 9.), esteettinen (TAULUKKO 10.), eettinen (TAULUKKO 11.) ja uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio (TAULUKKO 12.) toteutuu perhepäivähoidossa.

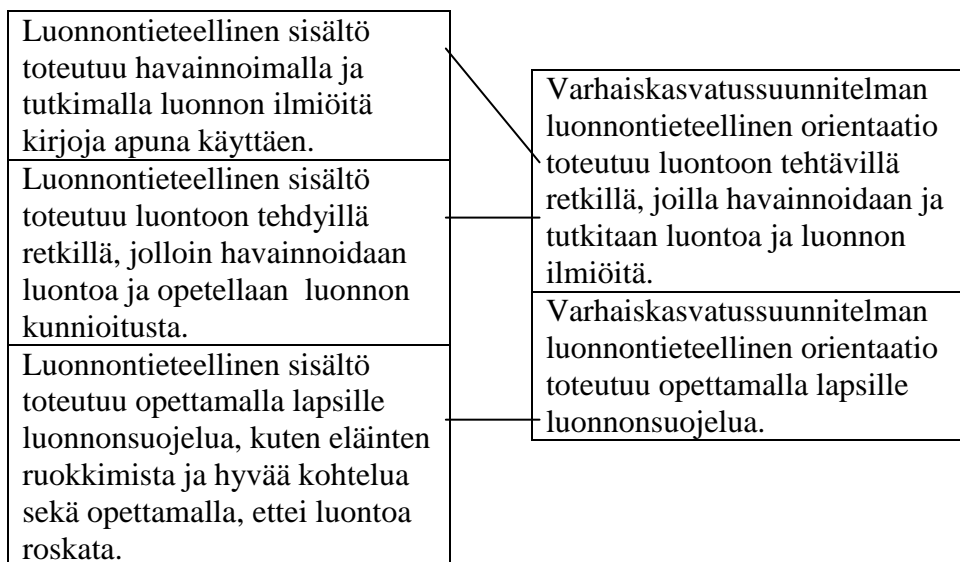
Autenttisista vastauksista muodostimme alakäsitteitä tulkitsemalla perhepäivähoitajien vastauksia kysymykseen kahdeksan. Tämän jälkeen tulkintaprosessissa löydettiin synteesin kautta laajempia alakäsityksiä. Alakäsityksistä syntyivät pääkäsitteet.

TAULUKKO 7. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsiteryhmät ja pääkäsitteet



Oulaisten perhepäivähoidossa matemaattinen orientaatio toteutuu päivittäin peleissä ja leikeissä sekä arkielämän tilanteissa, kuten pukeutumisessa ja ruokailussa.

TAULUKKO 8. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousseet laajemmat alakäsiteryhmät ja pääkäsitteet



Oulaisten perhepäivähoidossa luonnontieteellinen sisältö toteutuu luontoon tehtävillä retkillä, jolloin havainnoidaan luontoa ja luonnon ilmiöitä, kuten vuodenaikojen seuraamista. Perhepäivähoitajien vastauksista nousi esille myös luonnonsuojelun opettaminen, kuten eläinten ruokkiminen, hyvä kohtelu ja luonnon siistinä pitäminen.

TAULUKKO 9. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsiteryhmät ja pääkäsitteet

Historiallisyhteiskunnallinen sisältö toteutuu tarinoja kertoen menneestä ajasta sekä pohtimalla aikaa ennen ja nyt.	Varhaiskasvatussuunnitelman historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio toteutuu kertomalla lapsille menneestä ajasta sekä pohtimalla yhdessä aikaa ennen ja nyt. Varhaiskasvatussuunnitelman historiallis-yhteiskunnallinen orientaatio toteutuu huomioimalla eri merkkipäivät askarrellen ja leikkien.
Historiallisyhteiskunnallinen sisältö toteutuu eri merkkipäivien huomioimisessa askarrellen, keskustellen, laulaen, leikkien.	

Historiallinen sisältöalue toteutuu perhepäivähoidossa kertomusten muodossa menneestä ajasta ja pohdiskelemalla aikaa ennen ja nyt. Yhteiskunnallinen sisältöalue toteutuu eri merkkipäivien huomioimisessa askarrellen ja leikkien. Perhepäivähoitajien vastauksista nousu esille myös paikallisten tapahtumien huomioiminen, kuten Wanhan Woiman –päivä.

TAULUKKO 10. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousseet laajemmat alakäsiteryhmät ja pääkäsitteet

Opetellaan huomaamaan kauneutta.	Varhaiskasvatussuunnitelman esteettinen orientaatio toteutuu luomalla lapselle omakohtaisia kokemuksia kauneudesta ja harmonisesta ympäristöstä. Varhaiskasvatussuunnitelman esteettinen orientaatio toteutuu opettamalla lapsille ympäristön siistinä pitämistä. Varhaiskasvatussuunnitelman esteettinen orientaatio toteutuu lapsen saadessa toteuttaa itseään luovien menetelmien kautta.
Eri aistein aistitaan ympäristön esteettisyyttä.	
Annetaan lapselle kokemuksia ja tuntemuksia kauniista ja harmonisesta ympäristöstä.	
Ympäristön siistinä pitäminen siivoamalla omat jäljet.	
Lapsi saa toteuttaa itseään erilaisten luovien menetelmien kautta.	

Esteettinen sisältöalue toteutetaan luomalla lapselle omakohtaisia kokemuksia kauneudesta ja harmonisesta ympäristöstä. Kaunista ja harmonista ympäristöä vaalitaan opettamalla lapsille ympäristön siistinä pitämistä siivoamalla omat jäljet. Vastauksista nousi esille myös, että esteettinen sisältö toteutuu perhepäivähoidossa lapsen saadessa toteuttaa itseään erilaisten luovien menetelmien kautta, kuten maalaamalla ja askartelemalla.

TAULUKKO 11. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsiteryhmät ja pääkäsitteet

Käytännön tilanteissa pohditaan mikä on oikein ja väärin, sekä erotellaan hyvä ja paha.	Varhaiskasvatussuunnitelman eettinen orientaatio toteutuu pohtimalla käytännön tilanteissa yhdessä lasten kanssa mikä on oikein ja väärin.
Opetellaan hyviä tapoja. Välitetään lapsista ja kohdellaan heitä tasa-arvoisesti.	Varhaiskasvatussuunnitelman eettinen orientaatio toteutuu välittämällä aidosti lapsista ja kohtelemalla heitä tasa-arvoisesti.
Opetetaan toisten huomioimista, oman vuoron odottamista ja jakamista.	Varhaiskasvatussuunnitelman eettinen orientaatio toteutuu opettamalla lapsille hyviä tapoja ja toisten huomioon ottamista.

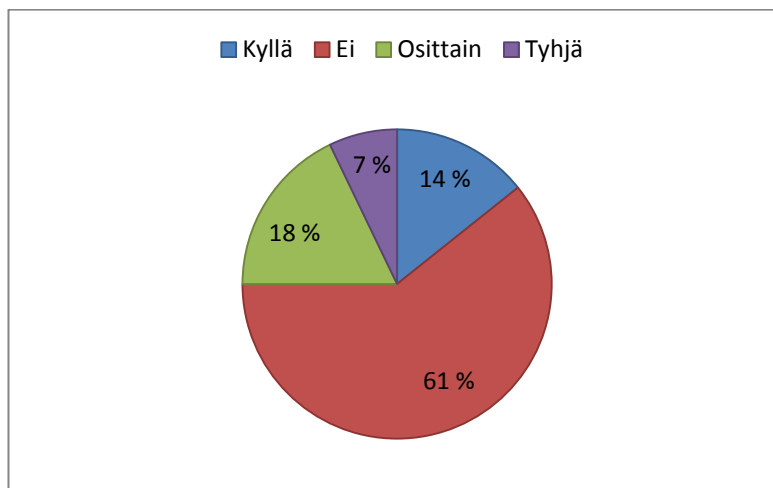
Eettinen sisältö huomioidaan pohtimalla käytännön tilanteissa lasten kanssa, mikä on oikein ja mikä on väärin. Eettisyys tulee esille opettamalla lapsille hyviä tapoja ja toisten huomioon ottamista. Vastauksista nousi esiin perhepäivähoitajien kokevan, että heidän työssään eettisyys tulee esiin lasten tasa-arvoisena kohtelemisena ja aitona välittämisenä.

TAULUKKO 12. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsiteryhmät ja pääkäsitteet

Lapsen ja kodin uskonnollisen vakaumuksen kunnioittaminen.	Varhaiskasvatussuunnitelman uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio toteutuu kunnioittamalla lapsen ja kodin uskonnollista vakaumusta.
Luetaan ruokarukous, käydään pyhäkoulussa, seurakunnan kerhossa, kirkossa pidetään uskonnollisia hetkiä.	Varhaiskasvatussuunnitelman uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio toteutuu ruokarukouksen lausumisena sekä osallistumisena kirkkovuoden tapahtumiin ja uskonnollisiin tilaisuuksiin.
Kirkkovuoden tapahtumat läpikäydään.	Varhaiskasvatussuunnitelman uskonnollis-katsomuksellinen orientaatio toteutuu antamalla lapsille mahdollisuuden hiljentymiseen ja pohdiskeluun.
Lasten kanssa hiljentymisen, keskustelu ja pohdinta anteeksiantamisesta, uskonnollisuudesta.	

Uskonnollis-katsomuksellinen sisällön pohjana monet perhepäivähoitajat pitivät lapsen ja kodin uskonnollisen vakaumuksen kunnioittamista ja siihen perehtymistä. Uskonnollis-katsomuksellinen sisältö huomioidaan lukemalla ruokarukous ja käymällä kirkkovuoden tapahtumia läpi esimerkiksi osallistumalla uskonnollisiin tilaisuuksiin. Uskonnollis-katsomuksellisuus huomioidaan antamalla lapsille mahdollisuus hiljentymiseen ja pohdiskeluun.

Yhdeksännessä kysymyksessä selvitimme, ovatko perhepäivähoitajat laatineet lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat.



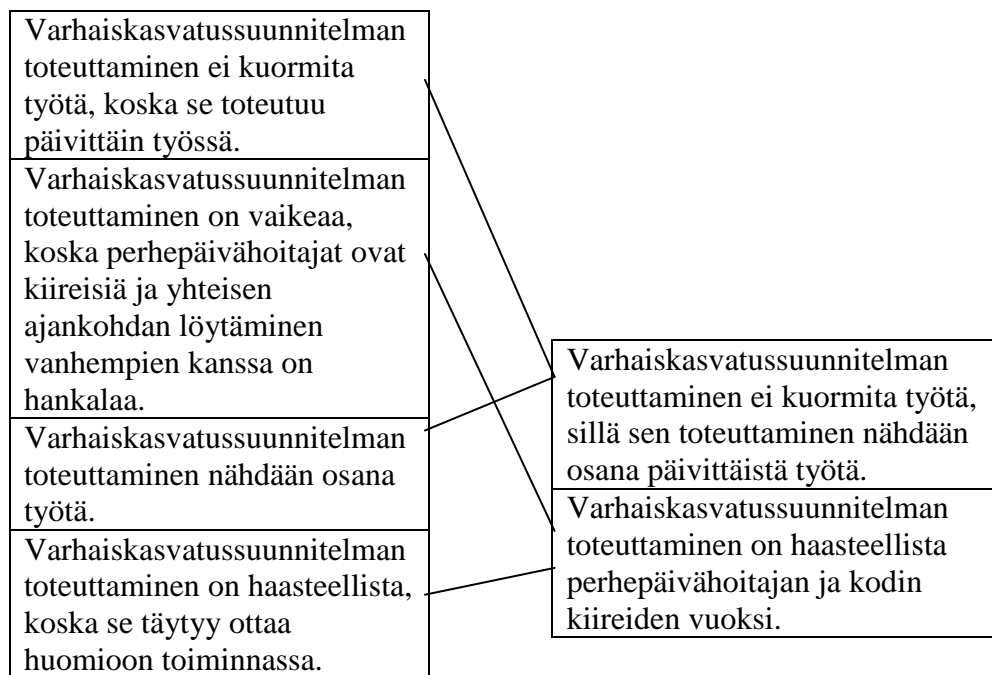
KUVIO 3. Ovatko perhepäivähoitajat tehneet lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat?

Vastaajista 61 % ei ollut tehnyt lapsikohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Sen sijaan 14% vastaajista lapsikohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman oli tehnyt. Osittain suunnitelman olivat tehneet 18 % vastaajista.

Kysymyksessä 10 kartoitettiin, millaista ohjausta perhepäivähoitajat toivoisivat lapsikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien tekemiseen. Vastaajista viisi oli sitä mieltä, että tarvitsivat ohjausta lapsikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien tekemiseen. Yhdessä vastauksessa ohjausta toivotaan henkilöltä, joka on aikaisemminkin tehnyt kyseisen suunnitelman. Toisessa vastauksessa toivottiin vapaamuotoista runkoa lapsikohtaiselle varhaiskasvatussuunnitelmalle. Yksi vastaajista ei kokenut tarvitsevansa ohjausta ja kaksi vastaajista ei osannut sanoa kantaansa. Loput 20 vastaajaa eivät olleet vastanneet kysymykseen.

Yhdennestätoista kysymyksessä kysyimme, kokevatko perhepäivähoitajat, että varhaiskasvatussuunnitelma kuormittaa heidän työtään. Autenttisista vastauksista muodostuivat alakäsitteet. Tämän jälkeen tulkintaprosessissa löydettiin synteesin kautta laajempia alakäsiteryhmiä. Alakäsiteryhmistä syntyivät pääkäsitteet.

TAULUKKO 13. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsiteryhmit ja pääkäsitteet



Useimmat perhepäivähoitajista kokevat varhaiskasvatussuunnitelman olevan osa heidän päivittäistään työtään, eikä sen koeta kuormittavan työtä. Osa perhepäivähoitajista kokee kuitenkin varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamisen olevan haasteellista perhepäivähoitajan ja kodin kiireiden vuoksi.

Kahdennessatoista kysymyksessä selvitimme varhaiskasvatussuunnitelman tulevaisuutta Oulaisissa. Autenttisista vastauksista muodostimme alakäsitteitä tulkitsemalla perhepäivähoitajien vastauksia kysymykseen yksitoista. Tämän jälkeen tulkintaprosessissa löydettiin synteesin kautta laajempia alakäsiteryhmiä. Alakäsiteryhmistä tulkitsimme pääkäsitteet.

TAULUKKO 14. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsitykset ja pääkäsitteet

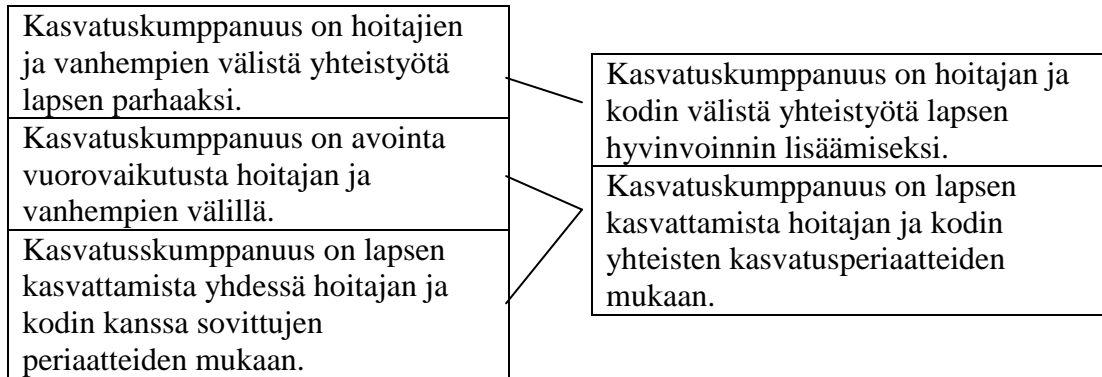
Varhaiskasvatussuunnitelman tulevaisuus nähdään hyvänä ja toimivana Oulaisten perhepäivähoidossa.	
Varhaiskasvatussuunnitelman kehittäminen nähdään hyvänä, jotta Oulaisten perhepäivähoito pysyy ajantasalla.	
Varhaiskasvatussuunnitelmasta puhutaan enemmän sekä sitä käytetään hyödyksi enemmän opinnäytetyömme valmistumisen jälkeen.	
Varhaiskasvatussuunnitelmaa tulisi noudattaa ja perhepäivähoidon ohjaajien valvoa suunnitelman toteuttamista.	
Tulevaisuudessa jokaisella lapsella on oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma päivähoidossa.	
Varhaiskasvatussuunnitelmaan tulisi panostaa enemmän ja sen puitteissa lisätä yhteistyötä hoitajien välillä.	
<p>Varhaiskasvatussuunnitelman tulevaisuus ja sen kehittäminen nähdään hyvänä ajantasaisuuden kannalta Oulaisten perhepäivähoidossa.</p> <p>Opinnäytetyömme kautta varhaiskasvatussuunnitelma tulee tunnettavammaksi.</p> <p>Varhaiskasvatussuunnitelmaan tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta jokaisella lapsella olisi tulevaisuudessa henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma.</p>	

Perhepäivähoitajat näkevät varhaiskasvatussuunnitelman tulevaisuuden yleisesti hyvänä. Tämän opinnäytetyön koetaan tekevän varhaiskasvatussuunnitelmaa tunnettavammaksi ja siihen tulisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat saataisiin tulevaisuudessa kaikille lapsille.

6.3 Kasvatuskumppanuus

Kysymyksessä kolmetoista selvitimme, mitä kasvatuskumppanuus perhepäivähoitajien mielestä on. Autenttisista vastauksista muodostimme alakäsitteitä tulkitsemalla perhepäivähoitajien vastauksia kysymykseen yksitoista. Tämän jälkeen tulkintaprosessissa löydettiin synteesin kautta laajempia alakäsityksiä. Alakäsityksistä syntyivät pääkäsitteet.

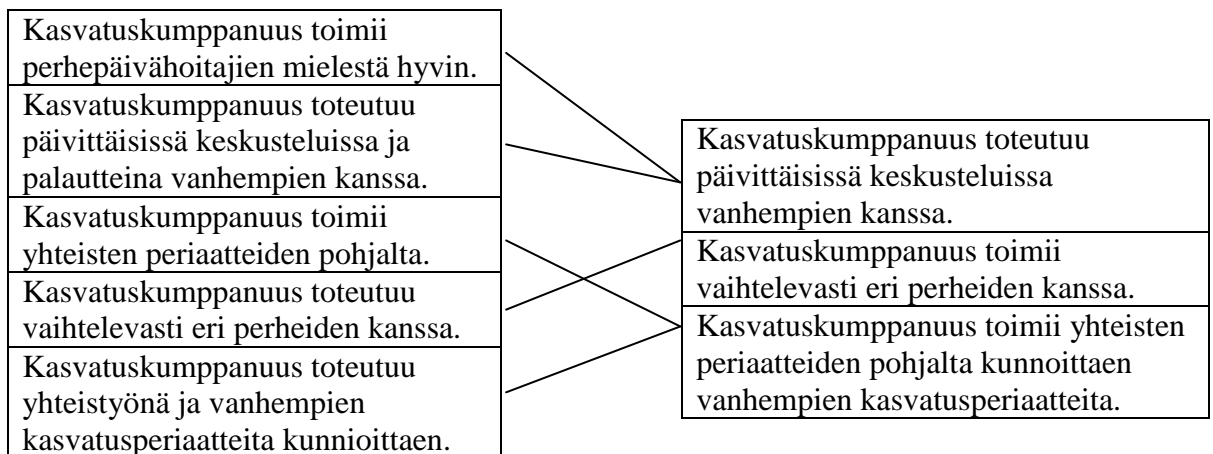
TAULUKKO 15. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsitykset ja pääkäsitteet



Perhepäivähoitajien mielestä kasvatuskumppanuus on heidän ja kodin vuorovaikutuksellista yhteistyötä lapsen parhaaksi. Vastajat pitivät tärkeänä lapsen kasvattamista yhteisten kasvatuseriaatteiden mukaan.

Neljännessätoista kysymyksessä selvitettiin, miten kasvatuskumppanuus toimii perhepäivähoitajien mielestä. Autenttista vastauksista muodostimme alakäsitteitä tulkitsemalla perhepäivähoitajien vastauksia kysymykseen yksitoista. Tämän jälkeen tulkintaprosessissa löydettiin synteesin kautta laajempia alakäsitteitä, jotka on esitelty seuraavissa taulukoissa.

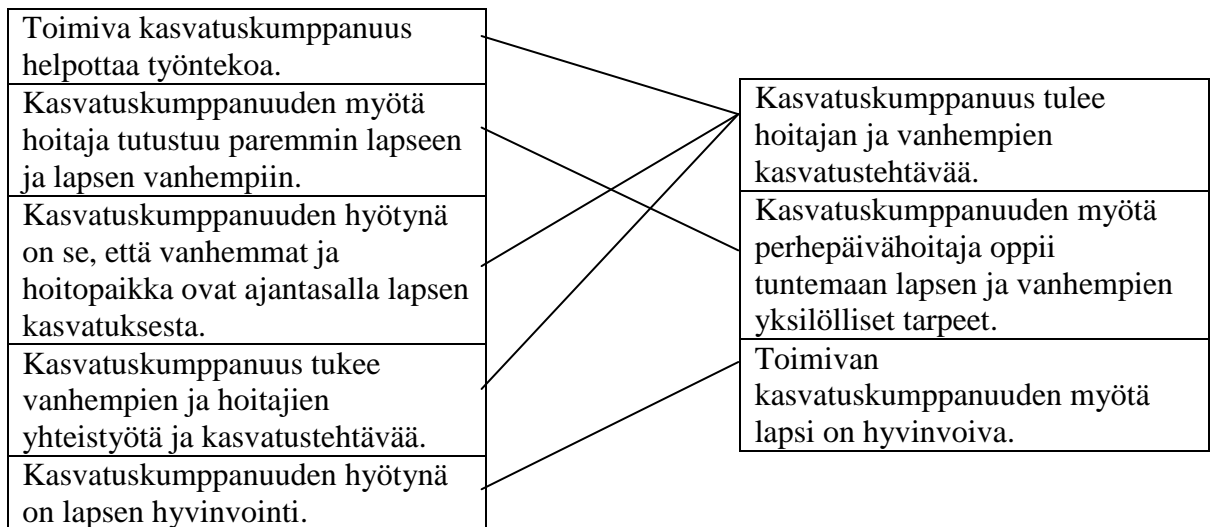
TAULUKKO 16. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsitteet ja pääkäsitteet



Perhepäivähoitajat kokevat kasvatuskumppanuuden toteutuvan päivittäin vuorovaikutuksessa vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuuden toimivuudessa on kuitenkin eroja eri perheiden kesken. Kasvatuskumppanuus toimii kuitenkin yleisesti ottaen yhteisten periaatteiden pohjalta vanhempien kasvatusperiaatteita kunnioittaen.

Viimeisessä avoimessa kysymyksessä kartoitimme kasvatuskumppanuuden hyödyt (TAULUKKO 17.) ja haasteet (TAULUKKO 18.) perhepäivähoitajan näkökulmasta. Autenttisista vastauksista muodostimme alakäsitteitä tulkitsemalla perhepäivähoitajien vastauksia kysymykseen yksitoista. Tämän jälkeen tulkintaprosessissa löydettiin synteessin kautta laajempia alakäsiteryhmiä, jotka on esitelty seuraavissa taulukoissa. Alakäsiteryhmistä syntyivät pääkäsitteet.

TAULUKKO 17. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsiteryhmit ja pääkäsitteet.



Perhepäivähoitajat kokevat kasvatuskumppanuuden tukevan heidän ja vanhempien välistä kasvatustehtäväänsä. Kasvatuskumppanuuden etuna on perheestä saatava spesifitieto. Suurimpana kasvatuskumppanuuden hyötynä nähdään hyvinvoiva lapsi.

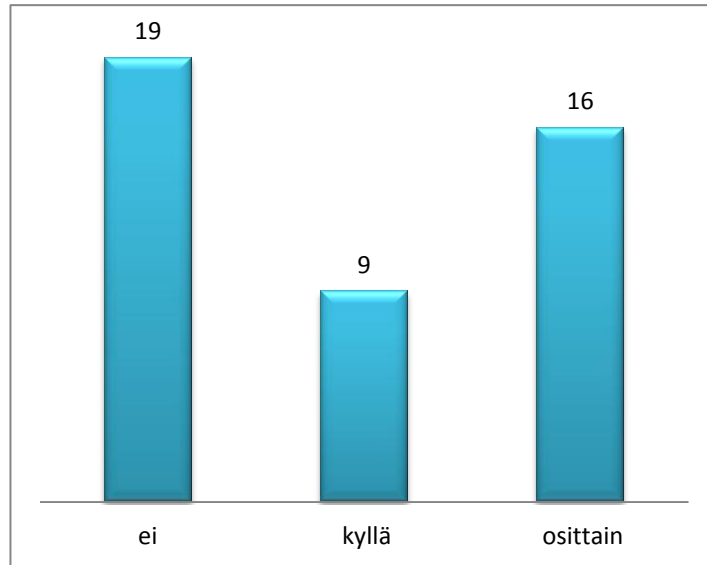
TAULUKKO 18. Perhepäivähoitajien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsiteryhmät ja pääkäsitteet

Haasteena nähdään näkemyserot kasvatuksesta.	Kasvatuskumppanuuden haasteena nähdään hoitajan ja vanhempien väliset näkemykset kasvatuksesta.
Haasteena nähdään luottamuksen syntyminen ja säilyttäminen.	Haasteena kasvatuskumppanuudessa on luottamuksen syntyminen ja säilyttäminen sekä ongelmatilanteiden ratkominen yhdessä lapsen vanhempien kanssa.
Haasteena ongelmatilanteiden ratkominen.	
Haasteena nähdään ongelmat yhteistyössä.	Kasvatuskumppanuuden haasteena ovat haastavat vanhemmat. Kaikki vanhemmat eivät ole valmiita kertomaan kasvatusperiaatteistaan.

Kasvatuskumppanuuden haasteena perhepäivähoitajat kokevat näkemyserot lasten kasvatuksessa. Oman haasteensa kasvatuskumppanuudelle asettaa luottamuksen syntyminen ja säilyminen sekä yhteistyön sujuminen. Ongelmatilanteiden ratkominen koetaan myös kasvatuskumppanuuden haasteeksi.

6.4 Vanhempien taustatiedot

Kyselyymme vastanneista vanhemmista 21 on iältään 30-39 vuotiasta. Vanhemmista 18 on alle 30 - vuotiasta ja viisi 40 – 49 - vuotiasta. Kyselyistämme selvisi, että vanhempien tietoisuus Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelmasta on vähäistä. Vastaajista 19 ei ole tutustunut varhaiskasvatussuunnitelmaan. Vanhemmista 16 on kuitenkin osittain tutustunut varhaiskasvatussuunnitelmaan. Vanhemmista yhdeksän on tutustunut varhaiskasvatussuunnitelmaan.



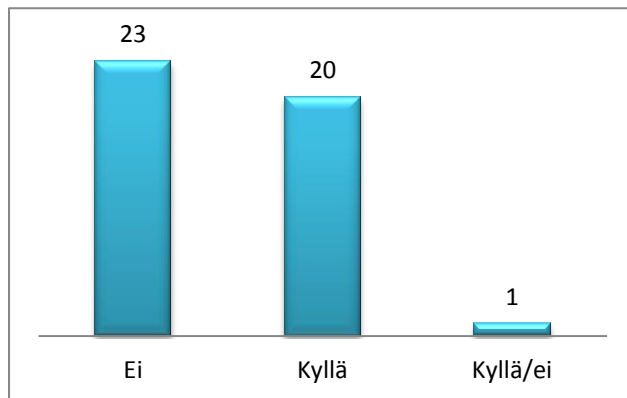
KUVIO 4. Ovatko vanhemmat tutustuneet Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelmaan?

6.5 Varhaiskasvatussuunnitelman tunnettavuus ja kasvatuskumppanuus

Vanhemmat ovat tutustuneet Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelmaan pääosin omaaloitteisesti. Vastaajista 13 on tutustunut itsenäisesti suunnitelmaan ja yksi omaaloitteisuuden lisäksi myös perhepäivähoitajan kautta. Vanhemmista kymmenen on tutustunut varhaiskasvatussuunnitelmaan perhepäivähoitajan kautta ja kaksi perhepäivähoidonohjaajan kautta.

Vanhemmista 16 kokee tarvitsevänsä lisää tietoa Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelmasta. Saman verran vanhemmista ei osaa sanoa, tarvitseeko lisää tietoa. Vastaajista 12 ei koe tarvitsevänsä lisää tietoa varhaiskasvatussuunnitelmasta.

Kasvatuskumppanuus käsitteen tunteminen on vanhempien kesken jakautunut tasaisesti. Niukka enemmistö ei kuitenkaan pitänyt kasvatuskumppanuutta tutuna käsitteenä.



KUVIO 6. Onko kasvatuskumppanuus vanhemmille tuttu käsite?

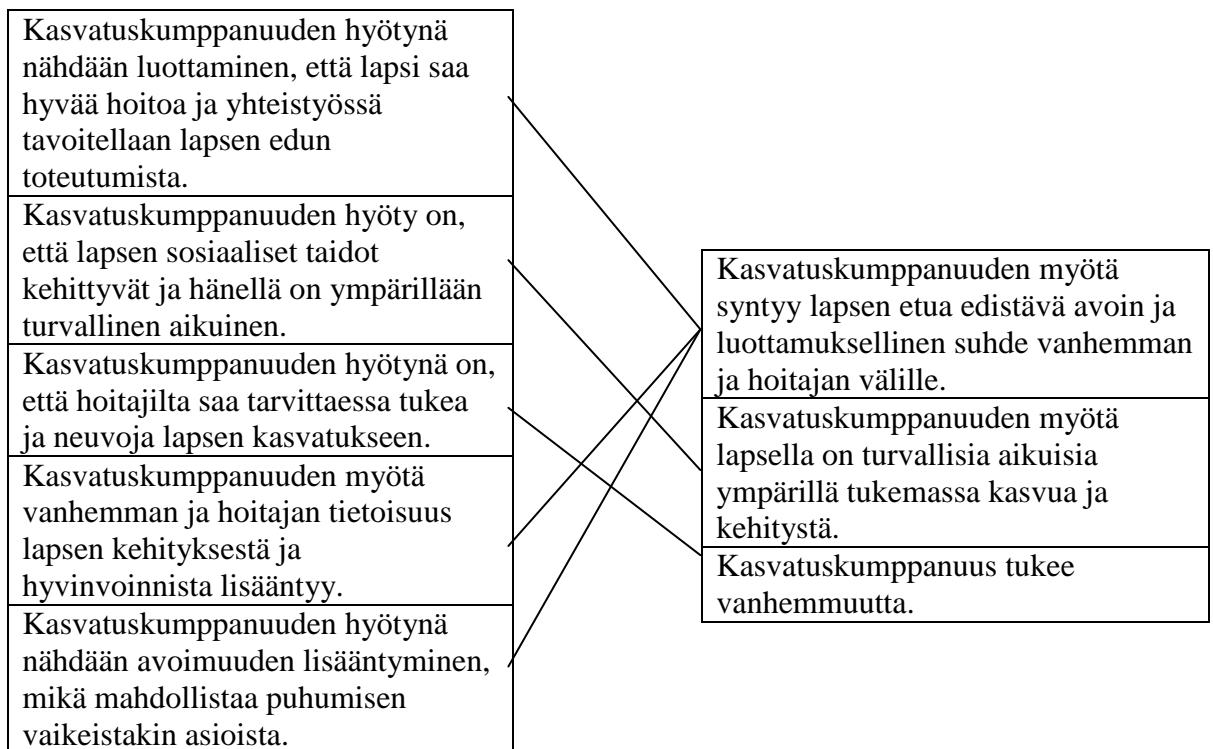
Vanhemmille osoitetussa seitsemännessä kysymyksessä selvitimme, mitä kasvatuskumppanuus on heidän ja perhepäivähoitajan välillä. Autenttista vastauksista muodostimme alakäsitteitä tulkitsemalla vanhempien vastauksia kysymykseen seitsemän. Tämän jälkeen tulkintaprosessissa löydettiin synteessin kautta laajempia alakäsiteryhmiä. Alakäsiteryhmistä syntyivät pääkäsitteet.

TAULUKKO 19. Vanhempien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsiteryhmät ja pääkäsitteet.

Tietojen jakamista ja molemminpuolista luottamusta, kunnioitusta, avoimuutta sekä joustavuutta.	<p>Kasvatuskumppanuus on molemminpuolista tiedottamista, luottamusta sekä kunnioitusta.</p> <p>Kasvatuskumppanuus on päivittäin tapahtuvaa keskustelua lapsen kehityksestä, tarpeista, muutoksista ja hoitopäivän kulusta.</p> <p>Kasvatuskumppanuus on yhteistyötä lapsen parhaaksi.</p> <p>Kasvatuskumppanuudessa sovitaan yhdessä hoitajan kanssa kasvatusmenetelmistä ja tavoitteista.</p>
Yhteyden pitoa sekä luottamusta hoitajan ammattitaitoon.	
Keskustellaan lapsen hoidon tarpeesta hoitajien kanssa samalla kartoittaen lapsen tarpeita.	
Päivittäisissä keskusteluissa puhutaan rehellisesti ja luottamuksella lapsen liittyvistä asioista.	
Yhteistyötä kasvatuksen suhteen.	
Keskustellaan lapsesta, hänen tarpeista ja siitä mitä päivän aikana on puuhattu kotona ja hoidossa.	
Lasten kasvatukseen ja kehitykseen liittyvien asioiden yhdessä suunnittelu ja yhteisymmärrys.	
Keskustellaan kasvatustavoitteista ja pyritään löytämään yhteiset tavoitteet hoitajan kanssa.	

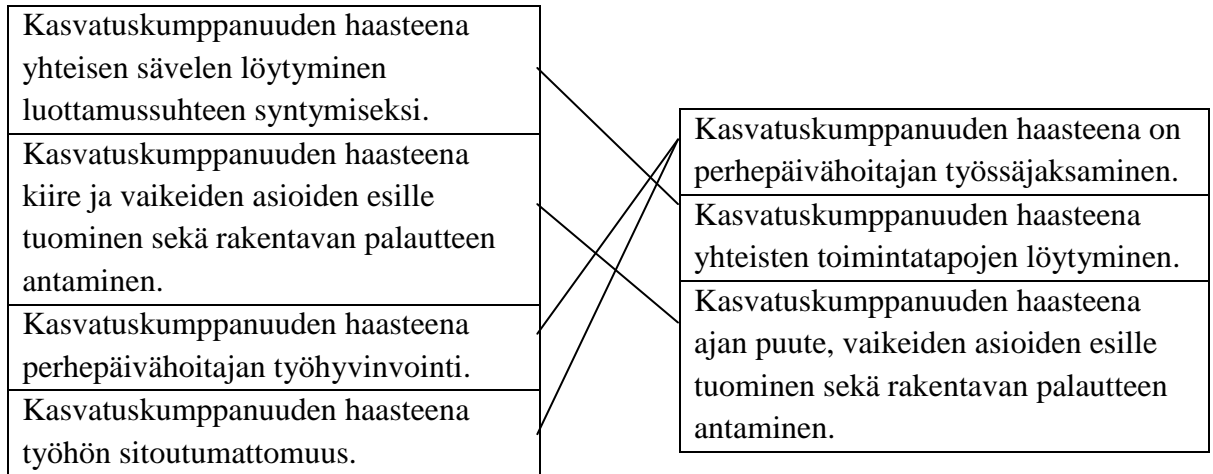
Vanhemmat ymmärtävät kasvatuskumppanuuden merkityksen. Kasvatuskumppanuus on päivittäin tapahtuvaa keskustelua perhepäivähoitajan kanssa. Kasvatuskumppanuus nähdään myös molemminpuolisena luottamuksena sekä kunnioituksena. Kasvatuskumppanuudessa sovitaan yhdessä perhepäivähoitajan ja vanhemman kanssa kasvatusmenetelmistä ja tavoitteista. Kasvatuskumppanuus on myös yhteistyötä lapsen parhaaksi.

Kahdeksannessa kysymyksessä pyydettiin vanhempia pohtimaan kasvatuskumppanuuden hyötyjä ja haasteita.



Kasvatuskumppanuuden hyötyinä nähdään tiiviin ja turvallisen vuorovaikutussuhteen syntyminen, jolloin voidaan puhua vaikeistakin asioista. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen edistää lapsen etua, koska vanhemmat ja hoitajat ovat tietoisia lapsen päivittäisestä kasvusta ja kehityksestä.

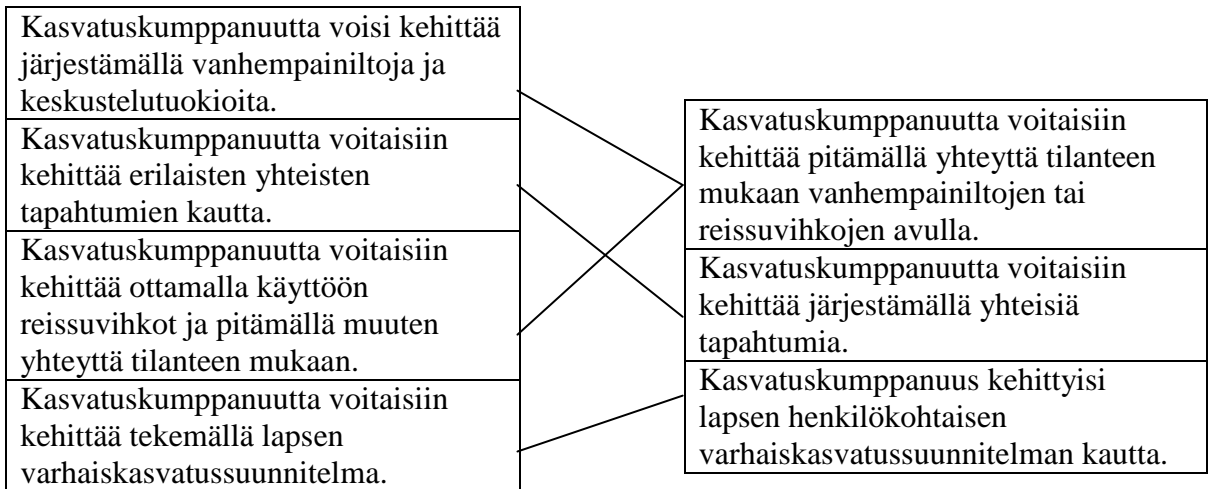
TAULUKKO 20. Vanhempien vastauksista esille nousevat laajemmat alakäsitteet ja pääkäsitteet



Vanhemmat näkevät kasvatuskumppanuuden haasteina perhepäivähoitajan työssäjaksamisen, johon liittyvät työhyvinvointi ja työhön sitoutuneisuus. Yhteisten toimintatapojen löytyminen on myös kasvatuskumppanuuden yksi haaste. Yksilöllisen ja lapsen kannalta johdonmukaisen hoidon takaamiseksi vanhempien ja hoitajan näkemysten tulisi olla yhteneväiset. Erityisenä haasteena mainittiin kiire, joka vaikeuttaa etenkin vaikeiden asioiden esille tuomista. Rakentavan palautteen antaminen haastoi myös vanhempia.

Vanhemmille suunnatussa viimeisessä, yhdeksännessä kysymyksessä selvitimme, miten kasvatuskumppanuutta voitaisiin kehittää. Vastauksia tulkitsemalla muodostimme seuraavat laajemmat alakäsitteet, joita tulkitsemalla syntyivät pääkäsitteet.

TAULUKKO 21. Vanhempien vastauksista nousevat laajemmat alakäsitteet ja pääkäsitteet



Vanhemmat toivovat, että kasvatuskumppanuutta kehitettäisiin erilaisin yhteydenpitokeinoin sekä yhteisten tapahtumien kautta. Tärkeänä kehittämisen välineenä pidettiin myös lapsen henkilökohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Päivähoitoa koskevissa tutkimuksissa on aina ollut keskeisenä lähtökohtana se, mitä vaikutuksia päivähoitolla on lapseen. Tutkimusten kautta on pyritty muodostamaan kuvaa, miten ja missä lapset tulisi hoitaa, jotta he kasvaisivat, kehittyisivät ja oppisivat parhaalla mahdollisella tavalla. (Parrila 2005, 45)

Opinnäytetyömme tuloksista on havaittavissa, että varhaiskasvatussuunnitelma toteutuu päivittäin arjessa lapsen kasvua ja kehitystä tukien. Tuloksista kävi myös ilmi, että varhaiskasvatussuunnitelma toteutuu hoitajan ja kodin välisenä kasvatuskumppanuutena. Oulaisten perhepäivähoidon arjessa varhaiskasvatussuunnitelma on perusta, jonka pohjalta työtä suunnitellaan. Näin ollen perhepäivähoidon varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja sillä on selkeä tavoite: hyvinvoiva lapsi.

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) on määritelty varhaiskasvatuksen keskeiset sisällöt, jotka rakentuvat matemaattisen, luonnontieteellisen, historiallis-yhteiskunnallisen, esteettisen, eettisen ja uskonnollis-katsomuksellisen orientaation varaan. Orientaatioiden kautta lapsi pystyy kokemaan ympäröivän maailman monimuotoisia ilmiöitä. Eri orientaatioiden aiheet, ilmiöt ja sisällöt liitetään lasten lähiympäristöön, arkeen ja päivittäisiin kokemuksiin mahdollistaen havainnoinnin ja lapsen omien käsitysten muodostamisen. Opinnäytetyömme tulokset ovat samansuuntaisia. Oulaisten perhepäivähoitajat antavat päivittäin hoitolapsille valmiuksia ja välineitä, joiden avulla lapset ymmärtävät ja kokevat monimuotoisia ilmiöitä.

Leinon pro gradu –tutkielman mukaan kasvatuskumppanuus nähdään ennen kaikkea lapsen arjen jakamiseksi päivähoiton ja kodin välillä. Tähän liittyvät päivittäiset keskustelut lapsen kuulumisista kotona ja päivähoitossa. Kasvatuskumppanuuden keskeisimmäksi tehtäväksi koetaan lapsen kehityksen edesauttaminen. Kumppanuuden keskeisinä elementteinä nähdään luottamus, kunnioitus ja vanhempien ensisijainen kasvatusvastuu ja oman lapsen tuntemus. (Leino 2006.)

Opinnäytetyöstämme voidaan tehdä samansuuntaisia johtopäätöksiä. Kyselyimme vastanneet perhepäivähoitajat kokivat kasvatuskumppanuuden olevan yhteistyötä lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. Kasvatuskumppanuuden koettiin olevan päivittäistä ja toteutuvan luonnollisissa vuorovaikutustilanteissa. Oulaisten perhepäivähoitajat kokevat kasvatuskumppanuuden toimivan yhteisten periaatteiden pohjalta vanhempien kasvatuseriaatteita kunnioittaen.

Mia Koivusen pro gradu –tutkilman tuloksista käy ilmi, että vanhemmat kaipaavat tukea kasvatustehtävässään ja –toiminnassaan. Vastaajat kokivat saavansa tukea voidessaan kääntyä henkilökunnan puoleen vaikeissakin tilanteissa. (Koivunen 2005.) Opinnäytetyössämme vastaajat kokivat, että kasvatuskumppanuus tukee vanhemmutta ja luottamuksellinen suhde kasvattajan ja vanhempien välillä on lapsen edun mukaista. Kasvatuskumppanuuden myötä lapsilla on useita turvallisia aikuisia ympärillään. Opinnäytetyömme kyselyyn vastanneista vanhemmista kuitenkin suurimmalle osalle kasvatuskumppanuus oli käsitteenä vieras. Vastauksista kuitenkin oli tulkittavissa kasvatuskumppanuuden olemassaolon.

8 POHDINTA

Opinnäytetyössämme tarkastelemme kattavasti varhaiskasvatussuunnitelman käyttämistä Oulaisten perhepäivähoidon toiminnassa. Opinnäytetyössämme otimme huomioon perhepäivähoitajien lisäksi myös vanhempien näkökulman. Mielestämme on tärkeää huomioida lapsen kasvuun ja kehitykseen vaikuttavat molemmat osapuolet varhaiskasvatuksen laatua tutkiessa. Kasvatuskumppanuuden merkitys ja tärkeys perhepäivähoidossa nousikin opinnäytetyöprosessin aikana useasti esille vastauksien ja tietoperustan pohjalta.

Opinnäytetyöprosessin kautta saimme tuloksia esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Varhaiskasvatussuunnitelma toteutuu Oulaisten perhepäivähoidossa päivittäin arjen keskellä. Sisällölliset orientaatiot nähdään osana päivittäisiä perushoitotilanteita, niitä toteutetaan erilaisilla retkillä ja erilaisiin tapahtumiin osallistumalla. Kasvatuskumppanuuden nähdään olevan yhteistyötä lapsen parhaaksi, jossa tärkeää on vanhempien kasvatuseriaatteiden kunnioittaminen. Suurin kasvatuskumppanuuden hyöty on hyvinvoiva lapsi. Haasteena puolestaan koettiin näkemuserot vanhempien kanssa.

Vanhemmille Oulaisten kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma oli enemmistölle osittain tai täysin tuttu. Kasvatuskumppanuus käsitteenä oli myöskin niukalle enemmistölle vieras. Kasvatuskumppanuus koettiin kuitenkin positiivisena asiana ja sen suurimpana hyötynyt nähtiin luottamuksellisen suhteen syntyminen, joka mahdollistaa myös vaikeista asioista puhumisen. Haasteina koettiin perhepäivähoitajien näkemuserot, työssäjaksaminen ja kiire. Kehittämistarpeina vanhemmat kokivat uusien toimintapojen kehittämisen yhteydenpitoon, kuten retket ja tapahtumat. Myös henkilökohtaisia varhaiskasvatussuunnitelmia toivottiin lapsille.

Kasvun, hoidon ja opetuksen kokonaisuus toteutuu Oulaisten perhepäivähoidossa. Kehittämishaasteina on, että jokaiselle lapselle laadittaisiin varhaiskasvatussuunnitelmat. Osa perhepäivähoitajista koki tarvitsevansa tukea varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen.

Opinnäytetyöprosessia arvioitaessa huomiomme kiinnittyi seuraaviin kehittämistarpeisiin. Vastauslomakkeiden kysymyksiä oli määrällisesti paljon ja tutkittava aihe olisi voitu rajata tarkemmin koskemaan vain tiettyä varhaiskasvatussuunnitelman osa-aluetta. Aineiston keräämisajankohta sattui aikataulullisista syistä hiihtoloman aikaan, joka saattoi osaltaan vaikuttaa alhaiseen vastausprosenttiin.

Tarkastelemme opinnäytetyöprosessiamme sosionomin kompetenssien ja sosionomin varhaiskasvatuskompetenssien kautta. Tulevina sosiaalialan ammattilaisina ymmärrämme reflektion merkityksen ja omaamme perusvalmiudet reflektointiin. Opinnäytetyömme kautta eettinen osaaminen on kehittynyt. Opinnäytetyömme kautta olemme tuoneet esille Oulaisten perhepäivähoitoa ja siellä tapahtuvaa kasvatustyötä. Koemme perhepäivähoidon jäävän varhaiskasvatuksesta puhuttaessa helposti varjoon ja työmme kautta halusimme tuoda perhepäivähoidossa tapahtuvaa varhaiskasvatusta tunnettavammaksi. Sosionomin varhaiskasvatuskompetensseista eettinen osaaminen näkyi perheiden ottamisessa mukaan opinnäytetyön aineistoon.

Opinnäytetyömme asiakastyön osaaminen vahvisti tavoitteellisuuden merkityksen ymmärtämistä asiakastyössä. Olemme opinnäytetyöprosessissamme sosionomin varhaiskasvatusosaaminen on kehittynyt erityisen varhaiskasvatuksen keskeisten sisältöaluiden ja menetelmien osaamisessa. Opinnäytetyömme kautta ymmärrämme nyt paremmin lasta ja perhettä sosiokulttuurisesta näkökulmasta. Opinnäytetyömme tuloksista nousi esiin kasvatuskumppanuuden merkitys vanhemmille ja hoitajille lapsen hyvinvoinnin perustana.

Opinnäytetyöprosessin kautta tutustuimme varhaiskasvatukseen, joka on osa hyvinvointia ja sosiaalisuutta tukevaa palvelujärjestelmää. Varhaiskasvatuksessa erityisesti hoidon, kasvun ja oppimisen kokonaisuus jaetun kasvatusvastuun kautta lisää lapsen ja koko perheen hyvinvointia. Sosionomin varhaiskasvatus osaaminen palvelujärjestelmän hallitsemisessa opinnäytetyömme mahdollisti varhaiskasvatukseen liittyvän lainsäädännön sisäistämisen. Sosiaalialan tulevana ammattilaisena tunnistamme osaamisalueita yli ammattityörajojen, josta hyvänä esimerkkinä on tarve kehittää päivähoitoon perhetyöosaamista. Tällä tarkoitamme sitä, että lapsi nähdään osana perhettä eikä

perheestään irrallisena yksilönä. Näemme perhepäivähoidon olevan lastenhoidon lisäksi myös ennaltaehkäisevää ja vanhemmuutta tukevaa perhetyötä.

Kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaamisemme vahvistui opinnäytetyön tekemisen myötä. Opinnäytetyömme lisää Oulaisten perhepäivähoidon laatua. Tulevina sosionomeina ymmärrämme varhaiskasvatuksen palvelujärjestelmän osana yhteiskunnallista kontekstia. Näemme lapsen päivähoitotoiminnan keskiössä. Perheen ja päivähoidon vuorovaikutuksen toimivuus on suorassa yhteydessä kasvatuksen laatuun.

Tutkimuksellisen kehittämisosaamisen kompetenssin koemme kehittyneen eniten opinnäytetyöprosessimme aikana. Opinnäytetyön tekemisen kautta olemme sisäistäneet tutkivan ja kehittävän työotteen ja hallitsemme tutkimusprosessin sekä tutkimusmenetelmien perusteet. Tekemämme opinnäytetyö luo uutta tietoa varhaiskasvatuksen kentälle. Osallistuimme opinnäytetyöprosessin aikana ”Lapselle hyvä päivä tänään” –koulutukseen 22.1.11, jossa kouluttajana oli Kirsi Nivalainen. Osallistuminen koulutukseen osoittaa tutkimus- ja kehittämisosaamistamme ja se toi opinnäytetyöhömmme lisäarvoa avartamalla näkökulmaamme varhaiskasvatussuunnitelman toteuttamiseen perhepäivähoidossa. Ymmärryksemme laajeni ja opimme varhaiskasvatussuunnitelman tavoittelevan kokonaisvaltaisen lapsen kasvun ja kehityksen tukemista sekä päivähoidon laadun parantamista ja pääsimme pois sisällöllisten orientaatioiden keskeisyydestä ja niiden toteuttamisen ensisijaisesta tärkeydestä.

Johtamisosaamisen kehittyminen rajautui opinnäytetyössämme oman itsensä johtamiseen. Erityisesti eri paikkakunnilla asuminen ja työelämän yhteensovittaminen vaativat oman itsensä johtamista. Toisaalta opinnäytetyön teettäminen kokeneille perhepäivähoitajille avasi jatkuvan osaamisen kehittämisen merkitystä työyhteisön kannalta. Opinnäytetyömme kautta omaamme reflektiivisen, tutkivan ja arvioivan työotteen, jota sovellamme tulevassa työelämässä.

LÄHTEET

Alasuutari, M. 2010. Suunniteltu lapsuus. Tampere: Vastapaino.

Alho-Kivi, H. 2005. Akseli-projekti perhepäivähoitajien kasvatustietoisuuden kehittäjänä. Teoksessa Parrila, S. (toim.) Villistä valvottuun, valvotusta ohjattuun. Perhepäivähoidon ohjauksen historia ja nykytilan haasteet. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2005:4. Helsinki. Yliopistopaino, 169.

Bronfenbrenner, U. 1994. Ecological models of human development. International Encyclopedia of Education. 3.painos. Oxford: Elsevier. Www-dokumentti. Saatavissa: <https://edumail.fi/exchweb/bin/redirect.asp?URL=http://www.psy.cmu.edu/~sieglar/35bronfenbrenner94.pdf> . Luettu 23.10.2011

Gestwicki, C. & Bertrand, J. 2008. Essentials of Early childhood education. 4. painos. Nelson education Ltd.

Happo, I. 2006. Varhaiskasvattajan asiantuntijuus. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. 5. uudistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2001. Tutki ja kirjoita. 6.-7. painos. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. painos. Keuruu: Otavan kirjapaino.

Hujala, E. Puroila, A-M. Parrila, S. Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: T-PRINT.

Järvinen, M. Laine, A. Hellman-Suomien, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Karila, K. Kinon, J. Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoria-suuntauksia. Juva: WS Bookwell Oy.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy.

Kaskela, M. Kronqvist, E-L. 2007. Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Koivunen, M. 2005. ”Yhdessä yritetään kasvattaa lasta” Vanhempien käsityksiä kasvatuksesta ja kasvatuskumppanuudesta. Pro gradu –tutkielma. Tampereen yliopisto. Pdf-dokumentti. Saatavissa: <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00587.pdf> . Luettu 28.8.11

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/ 2002).

Laki lasten päivähoidosta. (36/1973).

Laki sosiaalihuollon ammattilaisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (275/2005)

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

Lastensuojelulaki (417/2007)

Leino, A. 2006. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa –vanhempien ja lastentarhaopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluista.

Lyyra, P. 2004. Vanhemmuutta vahvistavia keskusteluja päivähoitossa –perheterapeuttisia näkökumia kasvatuskumppanuuteen. Teoksessa Keskinen, S & Virjonen, H (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi, 121-124.

Nivalainen, K. 2007. Kehittyvä perhepäivähoito. Hyvinkää: T-Print

Nummenmaa A-R. 2001. Keskustelu osaamisena. Teoksessa Nummenmaa, A-R & Karila, K (toim.) Ammatilliset keskustelut varhaiskasvatuksessa. Helsinki: WSOYpro Oy.

Pro gradu –tutkielma. Helsingin yliopisto. Pdf-dokumentti. Saatavissa:
<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/3746/kasvatus.pdf?sequence=1>.
Luettu 28.8.11

Opetushallitus. 2006. Perhepäivähoitajan ammattitutkinto. Www-dokumentti. Saatavissa:
http://www.oph.fi/download/111066_perhepaivahoitaja_ammattitutkinto.pdf Luettu 15.4.2011.

Oulaisten kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. 2006. Pdf-dokumentti. Saatavissa:
<http://www.oulainen.fi/showattachment.asp?ID=20159&DocID=5118> Luettu 2.9.2011.

Parrila, S. 2002. Perhepäivähoito osana Suomalaista päivähoitojärjestelmää. Teoksessa Alho-Kivi & Keskinen, S (toim.) Kodissa vaan ei kotona. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy, 19-21 & 27-28.

Parrila, S. 2002. Perhepäivähoito osana Suomalaista päivähoitojärjestelmää. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://herkules oulu.fi/isbn9514268741/isbn9514268741.pdf> Luettu 27.8.2011.

Parrila, S. 2005. Villistä valvottuun, valvotusta ohjattuun. Perhepäivähoidon ohjauksen historia ja nykytilan haasteet. Helsinki: Yliopistopaino

Poikolainen, J. 2002. Kasvatustietoisuuden ulottuvuuksia. Helsingin kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia 182. Www-dokumentti. Saatavissa:
<http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kas/kasva/vk/poikolainen/kasvatus.pdf> Luettu 23.10.2011

Reunamo, J. 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Sosiaalihuoltolaki (710/1982)

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2005. Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2005:17.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2005. Lapsille sopiva Suomi. YK:n yleiskokouksen lasten erityisistunnon edellyttämä Suomen kansallinen toimintasuunnitelma. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2005/5. Www-dokumentti. Saatavissa: [http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3795.pdf&title=Lapsille sopiva Suomi YK n yleiskokouksen lasten erityisistunnon edellyttama Suomen kansallinen toimintasuunnitelma fi.pdf](http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3795.pdf&title=Lapsille_sopiva_Suomi_YK_n_yleiskokouksen_lasten_erityisistunnon_edellyttama_Suomen_kansallinen_toimintasuunnitelma_fi.pdf) Luettu 14.5.2011.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:72. Www-dokumentti. Saatavissa: [http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4044.pdf&title=Varhaiskasvatus vuoteen 2020 Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti fi.pdf](http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4044.pdf&title=Varhaiskasvatus_vuoteen_2020_Varhaiskasvatuksen_neuvottelukunnan_loppuraportti_fi.pdf) Luettu 2.9.2011.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Stakes oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino Oy.

Suhonen, E. 2001. Vuorovaikutussuhteiden merkitys taaperoiden kehitykseen ja oppimiseen varhais(erityis)kasvatuksessa. Teoksessa Alila, K & Parrila, S. (toim.) Lapsen arki ja vuorovaikutus varhaiskasvatuksessa. Oulu: Uniprint Oulu, 98.

Tikka, T. 2007. Taitavaksi hoitajaksi, arvostetuksi kasvattajaksi - ammatillinen sosiaalisaatio perhepäivähoitajan työssä. Joensuu: Joensuun yliopistopaino

Vähäkangas, S. 2008. Varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen perhepäivähoidon arjessa lapsen kasvua ja kehittymistä tukien. Pdf-dokumentti. Saatavissa: [http://www.cou.fi/opinnaytetyot/julkaistut/0502053_Vahakangas Stina.pdf](http://www.cou.fi/opinnaytetyot/julkaistut/0502053_Vahakangas_Stina.pdf) . Luettu 28.8.11

Välimäki, A-L. 1999. Lasten hoitopuu. Helsinki: Kuntaliiton painatuskeskus.

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS

Organisaatio, jolle anomus osoitetaan Oulaisten kaupunki
Lasten perhepäivähoito

Vastuhenkilö organisaatiossa Maria-Leena Leinonen

Tutkimusluvan anoja(t) Paakinaho Riikka
Yli-Parkas Eliisa

Osoite Antti Chydeniuksenkatu 33 as. 7

Puhelin 040 7712749 / 040 7175850

Sähköpostiosoite riikka.paakinaho@cop.fi / eliisa.yli-parkas@cop.fi

Tutkimuksen nimi Varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen
Oulaisten perhepäivähoitossa


Tutkimuksen tarkoitus Selvitämme kuinka väsu on toteutunut
perhepäivähoitossa ja kuinka vanhemmat tuntevat sen

Tutkimuksen kohderyhmä Oulaisten perhepäivähoitajat ja
hoitolasten vanhemmat

Aineiston keruun arvioitu ajankohta Helmi-Maaliskuu 2011

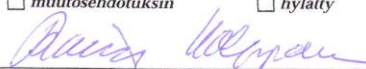
Tutkimusmenetelmä Perinteinen kyselytutkimus

Tutkimussuunnitelma hyväksytty 9 / 2 20 11

Tutkimuksen ohjaaja 
Pasi-Peuranen Anne Paakinaho

Lupa myönnetään
 paikka Oulaisten aika 28, 2 20 11

anomuksen mukaisesti muutosehdotuksin hylätty

Luvanmyöntäjän allekirjoitus 
Riikka Paakinaho, Perhepäivähoitaja

LIITTEET Tutkimussuunnitelma
 Kysely/haastattelulomake
 Muut liitteet, mitkä Yhteistyösopimus

LIITE 2/1

Hyvä Perhepäivähoitaja!

Olemme sosionomiopiskelijoita Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta Hyvinvoinnin ja kulttuurin yksiköstä. Teemme opinnäytetyömme koskien valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisesta Oulaisten perhepäivähoidossa. Yleisesti opinnäytetyöstämme on hyötyä perhepäivähoidolle, koska se tuo esille perhepäivähoidon merkitystä varhaiskasvatuksen toteuttajana. Teemme kyselyn teille, Oulaisten perhepäivähoitajille sekä päivähoitolasten vanhemmille.

Toivoisimme, että käyttäisitte hetken aikaa kyselyn täyttämiseen, koska vastauksenne on opinnäytetyömme laadun kannalta erittäin tärkeää. Voitte vastata nimettömänä ja kyselyt käsitellään luottamuksellisesti.

Kyselyn voitte palauttaa vastauskuoressa perhepäivähoidonohjaajalle **4.3.2011** mennessä.

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

Eliisa Yli-Parkas

puh: 0407175850

eliisa.yli-parkas@cou.fi

Riikka Paakinaho

puh: 0407712749

riikka.paakinaho@cou.fi

KYSELY OULAISTEN PERHEPÄIVÄHOITAJILLE**TAUSTATIEDOT****1. Minkä ikäinen olette?**

- Alle 30- vuotias 30-39- vuotias 40-49- vuotias 50-59- vuotias
 60-69- vuotias

2. Mikä on teidän koulutuksenne?

- Ei koulutusta
 Perhepäivähoitajan ammattitutkinto
 Lapsi- ja perhetyön perustutkinto, lastenohjaaja
 Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto, lähihoitaja
 Muu mikä?
-

3. Kuinka kauan olette työskennelleet perhepäivähoitajana?

- Alle vuoden 1-5 vuotta 6-10 vuotta
 11-20 vuotta 21-30 vuotta 31 vuotta tai pidempään

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA**4. Oletteko tutustuneet Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelmaan?**

- Kyllä Ei Jonkin verran En osaa sanoa

5. Miten varhaiskasvatussuunnitelma toteutuu käytännön työssänne?

6. Mitkä ovat mielestänne varhaiskasvatussuunnitelman hyödyt

a) Lapselle?

b) Henkilökohtaisesti teille hoitajana?

7. Miten tuette kasvatustyössänne lapsen

a) leikkimistä?

b) liikkumista?

c) tutkimista?

8. Miten varhaiskasvatussuunnitelman sisällöt toteutuvat työssänne?

- Matemaattinen sisältö

- Luonnontieteellinen sisältö

- Historiallis- yhteiskunnallinen sisältö

- Esteettinen sisältö

- Eettinen sisältö

- Uskonnollis- katsomuksellinen sisältö

9. Oletteko tehneet hoitolapsillenne lapsikohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat?

Kyllä Ei Osittain

10. Minkälaista ohjausta toivoisitte lapsikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimiseen?

11. Koetteko, että varhaiskasvatussuunnitelman toteuttaminen kuormittaa työtänne?

Perustelu:

12. Millainen on mielestänne varhaiskasvatussuunnitelman tulevaisuus Oulaisten perhepäivähoidossa?

KASVATUSKUMPPANUUS

13. Mitä kasvatuskumppanuus mielestänne on?

14. Miten kasvatuskumppanuus mielestänne toimii?

15. Mitkä ovat mielestänne kasvatuskumppanuuden hyödyt ja haasteet?

Muita kommentteja, terveisiä:

Hyvät Vanhemmat!

Olemme sosionomiopiskelijoita Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta Hyvinvoinnin ja kulttuurin yksiköstä. Teemme opinnäytetyömme koskien valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisesta Oulaisten perhepäivähoidossa. Yleisesti opinnäytetyöstämme on hyötyä perhepäivähoidolle, koska se tuo esille perhepäivähoidon merkitystä varhaiskasvatuksen toteuttajana. Teemme kyselyn Oulaisten perhepäivähoitajille sekä teille päivähoitolasten vanhemmille.

Toivoisimme, että käyttäisitte hetken aikaa kyselyn täyttämiseen, koska vastauksenne on opinnäytetyön laadun kannalta erittäin tärkeää. Voitte vastata nimettömänä ja kyselyt käsitellään luottamuksellisesti.

Kyselyn voitte palauttaa vastauskuoressa perhepäivähoidonohjaajalle **4.3.2011** mennessä.

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

Eliisa Yli-Parkas

puh: 0407175850

eliisa.yli-parkas@cou.fi

Riikka Paakinaho

puh: 0407712749

riikka.paakinaho@cou.fi

KYSELY OULAISTEN PERHEPÄIVÄHOIDOSSA OLEVIENTEN LASTEN VANHEMMILLE**TAUSTATIEDOT****1. Minkä ikäinen olette?**

- Alle 30- vuotias 30-39- vuotias 40-49- vuotias 50-59- vuotias
 60-69- vuotias

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN TUNNETTUUS**2. Oletteko tutustuneet Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelmaan?**

- Kyllä Ei Osittain

3. Miten olette tutustuneet Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelmaan?

- Perhepäivähoitajan kautta Perhepäivähoidonohjaajan kautta
 Oma aloitteisesti

4. Koetteko tarvitsevanne lisää tietoa Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelmasta?

- Kyllä Ei En osaa sanoa

5. Miten Oulaisten varhaiskasvatussuunnitelmaa voitaisiin tuoda paremmin vanhempien tietoisuuteen?

- Perhepäivähoitajan kautta Vanhempainillassa
 muuten, miten?

6. Onko kasvatuskumppanuus teille tuttu käsite?

- Kyllä Ei

7. Mitä kasvatuskumppanuus on teidän ja perhepäivähoitajan välillä?

8. Mitkä ovat mielestänne kasvatuskumppanuuden hyödyt ja haasteet?

9. Miten kasvatuskumppanuutta mielestänne voisi kehittää?

KYSYMYS 8 B. AUTENTTISET VASTAUKSET

- Lomake 1** b) Havainnot, luonno seuraamisesta vaikka avaruuteen asti
- Lomake 2** b) Tutkimme luonnossa erilaisia ilmiöitä, seuraamme eläimiä (esim. oravat, linnut) Opetamme lapselle että luontoa pitää suojella, roskia ei heitetä jne.
- Lomake 3** b) Tehdään syys- ja kevätretki, luontoon. Seurataan vuodenaikojen vaihteluja
- Lomake 4** b) Tutustumme syksyisin syksyn satoon. Erilaisista tuokiot ja askartelut. Syksyisin sade/myrskyt käsitellään, talvella lumi/jää. Keväisin ukkonen/aurinko, kuu, tähdet. Maapallon meret, joet, vuoret ym. avaruus.
- Lomake 5** b) Luonnosta siisteys, vuodenaajat, luonnonsuojelu, eläinten kohtelu, kasvit ym.
- Lomake 6** b) Ympäristö- ja luonnontieto. Havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla syvennyttään elollisen luonnon ilmiöihin.
- Lomake 8** b) Liikutaan luonnossa, tutkitaan puita, eläinten jälkiä yms. Retket luontoon.
- Lomake 9** b) Aina eri vuodenaikojen mukaan seuraamme luontoa, kasvit, eläimet, ilmasto yms. Luontokirjoista tutkimme, kasvikirjoista tarkistamme (samoin kasvikorteista). Lintukirjat apuna samoin ötökkäkirjat.
- Lomake 10** b) Talvella linnut saavat jyviä ja siemeniä. Kesällä tutkitaan kukat ja kirput. Luontokirjat ovat käytössä.
- Lomake 11** b) Luonnossa liikkuminen, juttelu, seuranta
- Lomake 13** b) Käymme säännöllisesti mm. kevät – ja syysretkillä, sekä ulkoilemme lähes päivittäin
- Lomake 15** b) Ulkoillessa keskustellaan vuodenaajoista sekä tutkitaan luontoa eri vuodenaikoina
- Lomake 16** b) Kirjat + ympäristö ulkona.
- Lomake 17** b) Eri vuodenaajat, luonnonilmiöt. Eläinten hyväkohtelu, ruokkiminen.
- Lomake 18** b) Retkeilyä ympäristössä ja luonnossa tutkien, katsellen, havainnoiden, askartelu materiaalia keräten. Ei roskata luontoa.
- Lomake 20** b) Ympäröivän maailman havainnointi/ihmettely, liikutaan luonnossa, metsissä, tutkitaan kerätään kasveja yms.
- Lomake 23** b) Luonnossa liikkuminen, opetetaan ettei luontoa saa sotkea

Lomake 24 b) Retket

Lomake 25 b) Retket, vuodenajat, luonnonsuojelu ja arvostus

Lomake 26 b) Vuodenajat, retket ymm.

Lomake 27 b) Opetetaan eri vuoden ajat. Opetetaan lapsille, ettei roskata luontoa

